

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ
ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ
ОД 1. ЈАНУАРА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 2009. ГОДИНЕ

БЕОГРАД
Јануар 2010. године

Увод

У циљу реализације законом утврђених послова и задатака, Туристичка организација Србије (у даљем тексту: ТОС), је у 2009. години спроводила активности планиране Програмом рада за 2009. годину као и “ad hoc” активности које су се наметнуле као значајне и важне за постизање ефикаснијих резултата промоције и унапређења туристичког производа (на пример: конференција о туризму у Немачком парламенту, туристичка изложба о Србији у Темишвару...).

Република Србија је као и друге земље у свету, од половине 2008. године суочена са економском кризом, пандемијом новог грипа и појавом нових вируса, који су у великој мери утицали на пад или успорење раста туристичког промета. У складу са препорукама међународних туристичких организација, ТОС је појачао промоцију на домаћем и тржиштима у региону, уз синхронизован наставак присуства на већ утврђеним тачкама европског тржишта.

Према званичним статистичким подацима у периоду јануар-новембар 2009. године у Републици Србији боравило је укупно 1,908.469 туриста, што је за 10 % мање у односу на исти период 2008. године, од чега су домаћи 1,301.490, што је за 14 % мање, а иностранци 606.979, што је за 1 % више, у односу на исти период прошле године.

У периоду јануар-новембар 2009. године остварено је 6,435.745 ноћења што је за 7 % мање у односу на исти период 2008. године, од чега су домаћи туристи остварили 5,047.969 ноћења, што је за 10 % мање, а иностранци 1,387.776576, што је за 6 % више ноћења у односу на исти период прошле године.

Велику професионалну сатисфакцију представља податак да за период јануар-новембар 2009. године, од 20 земаља које су Европској туристичкој комисији (ЕТС) доставиле податке о туристичком промету, Србија је једна од ретких земаља у Европи која бележи раст броја ноћења иностраних туриста (+6%), док остале земље имају негативне стопе броја ноћења иностраних туриста (Чешка -12%, Мађарска 10%, Румунија -23%, Словенија -7%, Аустрија -3%).

Из средстава Буџета Републике Србије у 2009. години за активности ТОС је добијено 205.000.000 динара, што представља значајно мању суму од онога што издвајају земље у региону (Словенија 8 милиона евра, Аустрија 51 милион евра), док је Мексико, на пример, за амортизацију негативних ефеката новог грипа као подстицај на постојећи буџет добио 18 милиона америчких долара.

I Промоција на домаћем тржишту

Сајмови у земљи

1. Међународни сајам туризма IFT, Београд, од 26. фебруара до 01. марта

Први пут ове године организован је у свим халама Београдског сајма, на простору од 30.000 квадратних метара, уз учешће од 756 излагача из 36 земаља. Преузимајући тако лидерску позицију у региону, као члан Светске асоцијације пословних и туристичких сајмова, овогодишњи сајам представља не само део укупних напора на афирмисању туризма као једне од две најразвијеније индустрије у свету већ и представљање наше туристичке понуде и позиционирање Србије као респектабилне дестинације на светску туристичку мапу.

ТОС се ове године представио на штанду од 130 м². Као излагачи поред ТОС, на штанду су се представили: национални паркови Копаноник, Ђердап и Тара, специјални резервати природе Увац и Засавица, Резерват биосфере "Голија", Удружење водича Србије, Кампинг асоцијација Србије, Аутомато савез Србије и GTZ. ТОС је промовисао нове публикације: "52 викенда у Србији", "Србија за младе и радознале", "Сеоски туризам Србије" и "Путеви културе". На штанду ТОС, премијерно је емитован и нов видео филм, намењен домаћем и иностраном тржишту.

Поред централног штанда, ТОС се представио и на штанду „Сеоски туризам Србије“ величине 100 м², где су наступили Министарство економије и регионалног развоја, Министарство пољопривреде и асоцијације за развој сеоског туризма, 12 туристичких организација градова и општина са 30 домаћинстава, 12 удружења сеоских домаћина и старих заната, као и регионални центри Министарства пољопривреде који су промовисали своје програме за развој сеоског туризма. Поред промоције сеоских домаћина на штанду су организоване и едукативне радионице (сувенири, винарије, ручни радови).

За време одржавања сајма, одржан је састанак са локалним туристичким организацијама по тематским групама (култура, вино, село, активни одмор), које би требало да представљају темељ за кластеризацију Србије.

У оквиру сајма је организован и одржан Округли сто на тему „Развој сеоског туризма“.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
2.698.104	6	5

2. Међународни сајам туризма, екологије и спорта, Ниш, од 08. до 10. априла

ТОС се представио на штанду величине 28 м². На сајму су остварени бројни контакти са туристичким организацијама градова и општина из Србије, туристичким агенцијама и страним учесницима. Дата су три интервјуа локалним медијима. Обезбеђено је учешће четири излагача из Грчке. Учесће на овом сајму је била прилика да се локално становништво упозна са укупним туристичким потенцијалима Србије и могућностима одмора у Србији.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
148.409	2	5

3 Сајам туризма у Крагујевцу, од 23. до 25. априла

ТОС се представио на штанду величине 25 м². Представљена је целокупна туристичка понуда Србије са акцентом на Ђавољу Варош и Универзијаду. Остварени су бројни контакти са учесницима сајма, пре свега туристичким организацијама, туристичким агенцијама и осталим учесницима. Учесће на овом Сајму је била прилика

да се локално становништво упозна са укупним туристичким потенцијалима Србије и могућностима одмора у Србији.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
103.370	2	4

4 Међународни сајам туризма у Новом Саду, одржан од 06. до 10. октобра

ТОС се представио на штанду величине 50 м². Представљена је целокупна туристичка понуда Србије са акцентом на зелену Србију – еко и етно туризам. У склопу програма промовисана су етно домаћинства и еколошко друштво из Ваљева, Бачког Петровца, Љубовије, Кнића као и Национални парк Тара. Остварени су бројни контакти са учесницима сајма, пре свега туристичким организацијама, туристичким агенцијама и осталим учесницима. Дата су 3 интервјуа локалним медијима. Учешће на овом Сајму је била прилика да се локално становништво упозна са укупним туристичким потенцијалима Србије и могућностима одмора у Србији.

За време одржавања сајма одржан је састанак радне групе за сеоски туризам.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
518.005	2	5

Манифестације

1. Берза бања – Конгрес, Врњачка Бања, 25. и 26. маја
Представници ТОС учествовали су у раду Конгреса.

2. Дани грозђа 19. септембар 2009, Вршац

У организацији локалне Туристичке организације Вршац, реализована је посета винским подрумима „Селекта“ (поседује и смештајни капацитет од 3 апартмана са планом проширења), Ђорђе Крстов, и хотелима „Вршац“ и „Вила Брег“. Такође је закључено да се што пре уради мапа винских путева на чијој би се полеђини нашла имена винских подрума, витешких редова и сл. Истовремено је договорено са директором Туристичке организације Вршац Татјаном Палковач, да се заједно са осталим директорима туристичких организација (у даљем тексту: ТО) из тзв. ободних/граничних општина подстакне интензивнија промоција у прекограничним местима у Румунији у 2010. години кроз тзв. „road shows“, учешће на изложбама, сајмовима и радионицама.

3. Додела награде „Туристички цвет“

На Светски дан туризма, 27. септембра, у организацији Туристичке организације Србије (у даљем тексту:ТОС), одржана је додела награде „Туристички цвет“. Добитници награде по категоријама су: „Туристичка организација“ – Туристичка организација општине Бачки Петровац; „Специјални догађај у функцији промоције туризма (манифестација, сајам, конгрес, изложба)“ – „Ноћ музеја“; „Угоститељски објекат“ (за смештај или за пружање услуга исхране и пића) – Хотел „Aquastar Danube“ Кладово; „Сеоско туристичко домаћинство“ – Вила „Ђорђевић“ село Рибари; „Вински подрум“ – Винарија „Јелић“; „Туристичка агенција“ – „Exclusive tours“ Београд; „Представљање Србије као туристичке дестинације, преко електронских и штампаних медија (филм, публикација, интернет страница, емисија, репортажа или часопис)“ – Емисија „Жикина шареница“, аутор Живорад Жика Николић; „Сувенир мале вредности“ – Посуда од брезовог дрвета; „Сувенир веће вредности“ – Сремац са медовачом и лозовом ракијом у еколошком паковању; „Иновација у туризму“ – „Конгрес бања“; „Уређеност туристичких амбијенталних целина“ – Ђавоља варош; „Туристички водич“ – Бора Станковић; „Организација и/или појединац за допринос

унапређењу туризма Републике Србије“ – Професор др Слободан Унковић. Специјална награда „Туристички цвет“ ван конкуренције ове године додељена је Волонтерима 25 Универзијаде у Београду.

4. Сајам сувенира „Посетите Србију“ одржан 11. и 12. децембра 2009. године у просторијама Туристичке организације Србије.

На Сајму је учествовало 30 туристичких организација градова и општина, произвођача и дистрибутера сувенира из Србије. У циљу информисања јавности о Сајму организована су гостовања и изјаве, и штампани и електронски медији су писали и извештавали пре почетка и током трајања Сајма: РТС „Жикина шареница“, Б92, Пинк, Радио Београд Први програм, Танјуг.

5. Додела награда за “Најбољу туристичку публикацију у 2009“, одржана у Крушевцу, 29. октобра 2009. Године

У конкуренцији туристичких организација било је 43 излагача из свих крајева Србије, укључујући и Туристичку организацију Републике Српске и Требиња.

Остале промотивне активности

- Промоција брошуре „Србија за младе и радознале“ одржана је у оквиру Београдске недеље дизајна „Belgrade design week“.
- Учешће на Другој конференцији о религији и туризму на тему „Балкан, место ходочашћа“.
- Учешће на округлом столу у организацији GTZ на тему „Одрживи туризам за рурални развој“.
- Иницирано је формирање Националне асоцијације за развој сеоског туризма.
- Представник ТОС одржао је презентацију у Новом Пазару, на округлом столу са темом „Подизање конкурентности туристичког производа Рашког и Моравичког округа у циљу регионалног развоја области“. Округли сто организовала је Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа и SEDA.
- Радионица „Трансроманика-позитивна искуства из праксе“, Србија, од 21. до 24. јула у Врњачкој Бањи. За госте из иностранства организован је и обилазак манастира који се налазе у Пројекту „Трансроманика“.
- Радионица у сарадњи са GTZ „Пример добре праксе/дунавска бицикличка стаза кроз Србију, као позитивно искуство за даљи развој у Румунији и Бугарској“, са 25 учесника из Румуније, Бугарске, Србије и Немачке.
- Подршка завршној манифестацији „Danube by bike“ која је одржана на „Дан Дунава“, уз учешће преко 400 бициклиста из целе Европе. Централна прослава је одржана у Београду, на Ушћу где су се окупили сви бициклисти. Европска комисија – Директорат за проширење ЕУ иницирала је ову манифестацију као симбол заједништва Европе кроз повезивање различитих култура са заједничким интересом очувања Дунава.
- Подршка у организовању спортске манифестације „Београдски маратон“.
- Подршка манифестацији „Бицикличка трка кроз Србију“.
- Учешће у организацији обележавања јубилеја 100 година „Кула светиља“, на ушћу Тамиша у Дунав.
- Подршка Канцеларији за европске интеграције поводом обележавања Дана Европе 9. маја. Заједнички наступ на информативном штанду у Кнез Михајловој улици, где је дистрибуиран промотивни материјал ТОС.
- Учешће на трибини посвећеној сувенирској понуди Србије у галерији „Озон“ поводом представљања Србије на Светској изложби ЕХРО 2010. у Шангају.

Представник ТОС одржао је предавање на тему „Значај сувенира у промоцији туризма Србије“

- Учесће на Међународном аеромитингу Батајница 2009.
- Присуство на Опленачкој берби и разговори и договори са ТО Топола. Обилазак подрума који се налазе у брошури „Путеви вина Србије“ (Краљев подрум, Подрум Александровић, Српска традиција)
- Организација и логистика радионице „Трансроманика – позитиван искуства из праксе“ која се одржала 24. јула 2009. године у Врњачкој Бањи.
- Учесће на другој међународној конференцији „Туризам за све“.
- Учесће у раду радне групе ПКС о туристичкој валоризацији манифестација
- Учесће на конференцији Друштва за односе са јавношћу „Како до боље репутације Србије“ у Суботици
- Подршка и учешће на семинарима Универзитета уметности: "Фестивали и туристички пакети" и "Културно наслеђе и туризам"
- Учесће на семинару у организацији МЕРР-а "Workshop on Legal Framework of tourism policy"
- Рад на изради промотивног филма „Православно наслеђе Србије“ на српском и енглеском језику, октобар, новембар 2009.
- Присуство промоцији филма „Трансроманика, културно наслеђе Србије“ у Краљеву и договори са ТО Краљево везано за даљу промоцију пута културе у Србији 29. октобра 2009.
- Презентоване активности Трансроманике у Србији у 2009. години на Генералној скупштини Асоцијације Трансроманика у Модени, Италија 11. децембра 2009.

Посебне промоције и подршке манифестацијама

- ТОС је учествовао у промотивним активностима током Универзијаде на инфо пунктовима и у Универзитетском селу.
- На иницијативу Одсека за односе са јавношћу, остварена је сарадња са неколико културних манифестација од значаја: Међународни палићки филмски фестивал, Фестивала Театар Тврђава у Смедереву, СИЛА фест у Великом Градишту, БИТЕФ фестивал, Међународни дечји фестивал „Радост Европе“...
- Представник ТОС је је био члан жирија на Међународном фестивалу туристичког, и еколошког филма – СИЛАФЕСТ, и учествовао на округлом столу „Заштићене природне вредности Подунавља и његови еко-туристички потенцијали“.

Организација посебних догађаја

- Организовано је низ јавних гласања за Ђавољу Варош на Тргу Републике у Београду, као и у државним институцијама.
- У сарадњи са GTZ, организовано је свечано обележавање почетка радова на сигнализацији Дунавске бицикличке руте кроз Београд.
- Учесће у организацији отварања визиторског центра Царске палате Сирмијума у Сремској Митровици, у оквиру кога се налазе остаци палате из 3. и 4. века.
- Учесће у организацији излета, у сарадњи са Министарством економије и регионалног развоја и ТО топола, за чланове ММФ-а.

Остало

- Учесће на пројекту Уједињених нација „Одрживи туризам у функцији руралног развоја“, који финансира Шпански фонд за достизање миленијумских циљева развоја и приватни сектор у износу од 4.000.000.00 УСД и трајању од 30 месеци.

- Присуство централној прослави у манастиру Тресије у Космај организованој поводом седам векова од настанка, три века од прве обнове и седамдесет година од почетка градње и обнове манастирске цркве комплекса.
- Учешће на пројекту Уједињених нација „Одрживи туризам у функцији руралног развоја“, који финансира Шпански фонд за достизање миленијумских циљева развоја и приватни сектор у износу од 4.000.000.00 УСД и трајању од 30 месеци.
- Учешће на округлом стоју листа Данас „Економски потенцијали индустрије туризма у Србији“
- Присуство Оснивачкој скупштини туристичког кластера „Ваљево за Вас“ и договор са оснивачима у циљу даље промоције ваљевског краја и нарочито његових културних ресурса 01. децембра 2009.

II Координација активности локалних туристичких организација

У циљу координације промотивних активности локалних туристичких организација, као и помоћи у реализацији пројеката, извршена је посета следећим туристичким организацијама: Златар, Ивањица, Рашка, Нови Пазар, Сјеница, Инђија, Сремска Митровица, Пријепоље (Камена Гора), Бачка Паланка, Бач, Бачки Петровац, Велико Градиште, Голубац, Кладово, Куршумлија (Ђавоља Варош), Зајачар (Ромулијана), Сремски Карловци, Стари/Нови Бечеј, Вршац, Параћин, Косјерић, Бајина Башта, Љиг (Рајак), Лозница, Лесковац, Ниш, Зајачар, Кнић.

ТОС је финансијски подржала израду регионалне карте „Западна Србија“, израду брошуре „Нови Пазар кроз векове“, „Водич кроз општину Трстеник“, брошуру "ОВЧАРСКО – КАБЛАРСКА КЛИСУРА- доживите природу и српску свету гору"

Представници ТОС присуствовали су бројним манифестацијама у организацији туристичких организација градова и општина: „Св. Трифун“ Александровац, „Свадба некад и сад“ Бачки Петровац, „Ноћ музеја“ Београд и Александровац, Други фестивал вина „Виновдан 09“ Крушевац.

Направљена база података о пројектима туристичких организација градова и општина о прекограничној сарадњи.

ТОС је финансијски подржала манифестације "Дринска регата", Бајина Башта, "Међународни лимски биатлон", Прибој и Ликовна колонија "Гружанска јесен" –Кнић.

Посета манифестацијама: Косидба на Рајцу", Љиг, Ликовна колонија "Гружанска јесен" - Кнић, "Роштиљијада", Лесковац и "Златне руке", Зајечар.

Састанак Туристичке организације Србије и туристичких организација регија, градова и општина у Србији одржан је 15.12.2009. године.

III Информисање и односи с јавношћу

Информисање јавности

Одсек за односе са јавношћу је у овом периоду континуирано информисао јавност поводом активности ТОС, као и локалних ТО на конференцијама за новинаре, путем саопштења и гостовањем на ТВ или радију.

Као део сталних активности, Одсек за односе са јавношћу је је радио на усаглашавању свих ПР активности са ПР службом Министарства за економију и регионални развој.

У штампаним медијима током 2009. године, објављено је више од 10.000 прилога о туризму, од којих је око 750 о активностима ТОС. У истом периоду било је око 700 прилога у радио емисијама и више од 100 гостовања на телевизији и исто толико

гостовања на радију. ТОС је информисао представнике медија о више од 200 различитих вести.

Пружена је подршка организацији конференција за новинаре и гостовања на РТС, ТВ Б92, ТВ Студио Б, ТВ Авала, локалним ТО поводом промоције туристичких потенцијала и манифестација.

Остварена су гостовања представника ТОС на телевизијама РТС, РТС2, ТВ Б92, ТВ Студио Б, FOX ТВ, ТВ Ентер, ТВ Коперникус као и локалних ТВ, и на радио станицама Радио Београд, Студио Б, Новости, Нови Сад и др.

Настављена је већ традиционална сарадња са Туристичким новинама, ISTN (интернет портал о вестима из области туризма), BelGuest-ом.

У овом периоду ТОС се оглашавао у листу Политика – додаци „Римско наслеђе на тлу Србије“, часопису Ревизија УНО, специјалном додатку листа Привредни преглед-«Русија, земља партнер», поводом доласка председника Русије у посету Србији, у часопису „Глорија“.

Поводом гласање за Ђавољу Варош, као кандидата за 7 светских чуда, остварена је сарадња са Телекомом – позив уз телефонски рачун.

Туристичка организација Србије узела је учешће у билборд кампањи „Србија од срца“, уз институционалну и партнерску подршку ауторима «Пропаганда филм & видео» и Удружењу грађана „Србија од срца“. Од августа је постављено преко 1000 билборд страна, у преко 20 градова Србије, са око 500 мотива.

Поводом наступа ТОС на међународним сајмовима, дописници у иностранству су обавештавани и позивани на конференције за новинаре, како би пратили представљање туризма Србије и информисали нашу јавност.

Поводом учешћа ТОС на међународним сајмовима туризма у Лондону и Берлину, ТОС је водио новинаре РТС и ТВ Б92, а на конференцију у Бундестагу, у Берлин, ишао је новинар ТВ Б92.

За домаће туристичке новинаре ТОС је организовао студијско путовање на Берзу Бања у мају. Истовремено ТОС даје значајну подршку локалним туристичким организацијама у промоцији туристичке понуде, манифестацијама или организације студијске посете новинара.

Остварена је потпуна координација ПР активности са локалним туристичким организацијама.

Информативна служба ТОС свакодневно одговара на питања новинара и повезује их са представницима локалних туристичких организација и туристичке привреде

Информативни центри

Након пресељења ТОС у нови простор, опремљен је и пресељен информативни центар из Дечанске 8а у Чика Љубину 8. Други информативни центар ТОС је на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду.

Информације се пружају директно, телефоном и путем упита, електронском поштом.

У протеклом периоду, повећан је број странаца и домаћих туриста који су посетили инфо центре. Највећи број питања односио се на могућност посете излетиштима у близини Београда, каква је саобраћајна инфраструктура за даља путовања по Србији, шта могу да посете у Србији и којим агенцијама да се обрате.

Најтраженија брошура је туристичка карта Србије. Домаћи туристи највише су тражили брошуре „52 викенда у Србији“ и „Календар манифестација“, а страни туристи општу брошуру о Србији и села Србије. Такође, већина страних туриста се интересовала и за брошуру о камповима.

Упити који стижу електронском поштом већином се односе на визни режим и могућности превоза између различитих дестинација у Србији.

ТОС врши редовну дистрибуцију пропагандног материјала дипломатско конзуларним представништвима Републике Србије у иностранству (у овој години материјал је послат у више од 20 земаља), као и институцијама и организацијама које организују или учествују у манифестацијама, конгресима, семинарима у земљи и иностранству.

Формирање продавнице сувенира

У склопу новоформираног информативног центра ТОС у простору у Чика Љубиној улици број 8, формирана је продавница сувенира.

Продавница је опремљена потребним намештајем, извршена је набавка и фискализација фискалне касе, направљен је план рада, извршен је договор око обуке радника за рад на фискалној каси, направљена је спецификација потребних пратећих документа, блокова за исправке и фискалне готовинске рачуне, маркице за цене, амбалаже за паковање и сачињен је предлог добављача, као и робе која ће се продавати.

Интернет презентација

У циљу осавремењавања Интернет презентације ТОС, урађен је пројекат и припрема за нову верзију сајта.

Настављено је континуирано ажурирање Интернет презентације ТОС на српском и енглеском језику, уз акценат на рубрику „Вести из ТОС“ (у овој години постављено је преко 300 вести, саопштења и сервисних информација). Постављена су интернет издања појединих публикација, као што су Календар приредби 2009 и Билтен ТОС

Посећеност сајту је највећа током летњих месеци (у јулу месецу 13.431 посета домаћој верзији сајта, а енглеској верзији у јуну 7.964 посете) а најмања током зимских месеци. Од почетка године стално расте посећеност сајта ТОС. У фебруару месецу сајт је посетило просечно 368 домаћих посетилаца дневно, а у јуну месецу 431 посетилац дневно. У фебруару месецу сајт ТОС странци су у просеку дневно посећивали 231 пута, а у јуну 265 пута.

У оквиру сарадње са Google везано за промоцију летњих догађаја, на Google Maps, постављено је 10 линкова о манифестацијама које се одржавају у Србији.

У трећем кварталу је започета израда нове интернет презентације ТОС. У првој фази су обавељене консултације са консултантом (уз помоћ GTZ), након чега је израђена нова структура сајта. ТОС је за потребе израде новог веб сајта ангажовао програмера и текстописца (соруwгитера), који са запосленима из Одсека за односе са јавношћу раде на изради концепта, функционалне организације, задатих нивоа структуре сајта, прикупљању текстуалних материјала и пуњење сајта финалним садржајем.

Према распореду активности, тим ради следећом динамиком: дизајнер Маријана Маркоска – 16 радних недеља, координатор пројекта и учесник у имплементацији садржаја Љиљана Рогач – 21 радна недеља, програмер Александра Јованић – 16 радних недеља, текстописац Лазар Бошковић – 16 радних недеља, Web Task Manager Владимир Вуковић – 18 радних недеља, што је приближно укупно (само за српску ћириличну верзију) око 5 месеци.

Планирано је да нови веб сајт ТОС буде промовисан на Београдском сајму туризма крајем фебруара 2010. Дефинисане су следеће језичке варијације: ћирилична и латинична српска, енглеска и немачка, затим сажета варијанта на јапанском и кинеском, у са могућношћу проширења и на друге језичке варијанте.

Нови веб сајт ТОС ће бити урађен према постојећим елементима садржаја, који ће бити допуњени новим садржајима и ажурираним информацијама на свим нивоима.

Дизајн је урађен према визуелном идентитету логотипа СРБИЈА, а навигација и функционалност сајта ће пратити сложену структуру веб сајта.

Информационе технологије

- Планирање аудио и видео подршке у новом информационом центру, сали за састанке и сали за презентације, као и монтажа, тестирање и пуштање у рад аудио видео уређаја након адаптације простора
- Селидба рачунарске опреме, планирање и организација рачунарске мреже у новом простору ТОС, у складу са стандардима
- Увођење IP телефоније која би требало да омогући јефтиније позиве ка иностранству и мобилним мрежама, као и друге напредне услуге у односу на класичну телефонију, подешавање телефонских апарата и мрежне опреме која је потребна за функционисање IP телефоније и обука запослених у руковању овим апаратима
- Сарадња са MTN групом (*Marketing and Technology Network*) Европске туристичке комисије по питању новог интернет портала www.visiteurope.com у смислу испитивања функционалности у радној верзији портала и обезбеђивања нових информација о Србији који ће се налазити на порталу

Учешће на семинару „*E-business Academy*“ одржаног у главном граду Летоније, Риги, од 21. до 23. октобра у организацији Европске туристичке комисије, чија је тема била оптимизација интернет страница и *on-line* маркетинг.

Туристичка сигнализација

Активности везане за пројекат туристичке сигнализације која се односи на најважније граничне прелазе са конкретним планом и роковима и анализа могућности израде туристичке сигнализације у винским регионима за вински туризам. У завршеној фази је израда динамике обилазака граничних прелаза као и консултације у јавним предузећима о начину постављања и одржавања туристичке сигнализације.

Активности у вези са анализом могућности израде туристичке сигнализације на путу културе Трансроманика према стандардима које је одредила Асоцијација Трансроманика.

Активности везане за пројекат постављања винске туристичке сигнализације која се односи на винске регионе и Путеве вина Србије са конкретним планом и роковима. Сачињена анализа посла по регионима са освртом на законски оквир и примерима како то раде друге земље у свету

IV Сарадња са државним органима, организацијама и привредним субјектима

Туристичка организација Србије у реализацији Програма рада сарађује са државним органима, организацијама, привредним субјектима и удружењима од значаја за унапређење и промоцију туризма:

- Министарством економије и регионалног развоја
- Министарством спољних послова на реализацији међународне сарадње, као и наступа ТОС на међународним тржиштима.
- Министарством пољопривреде на развоју сеоског туризма.
- Министарством пољопривреде - укључивање у Саветодавни комитет за спровођење пројекта СТАР. Пројекат се односи на парк природе Стара Планина.

- Министарством културе на реализацији пројеката културног туризма (Трансроманика, Пут римских царева, отварање Визиторског центра Царске палате у Сремској Митровици).
- Заводом за заштиту споменика културе Сремска Митровица на изради лифлета „Сирмијум“
- USAID и GTZ на реализацији програмских активности ТОС.
- Републичким заводом за статистику у оквиру заједничких активности њихових подручних одељења и локалних туристичких организација ради провере и ажурирања базе података смештајних капацитета у Србији..
- Републичким заводом за заштиту природе сарадња се огледа у стручној помоћи у вези са заштићеним природним добрима од значаја за туризам Србије.
- АД „Планинка“ Куршумлија поводом кандидатуре Ђавоље Вароши, а у циљу подршке кампање да се Ђавоља Варош сврста у једну од 7 светских чуда природе. Организоване су бројне акције: јавно гласање у Кнез Михајловој и Скадарлији приликом одржавања различитих манифестација, дељење разгледница на сајмовима, промоцијама, факултетима у Београду, институцијама.
- Предузећем „Универзијада“ на реализацији одржане 25. Универзијаде у Београду: 13 инфо пунктова у сарадњи са Туристичком организацијом Београда, промотивни филмови ТОС-а, штампање заставица..
- Спортским организацијама поводом организовања АТП турнира у Београду, Маратона, Бицикличке трке кроз Србију.
- Кампинг асоцијацијом Србије – завршен је рад на штампању трећег и четвртог (за МОЛ) издања „Туристичке карте кампова Србије“.
- Србија водама поводом организовања манифестације „Дан Дунава“.
- Канцеларијом за европске интеграције организован је превоз и туристички водичи за обилазак Србије за децу из 13 држава Европе. У три региона у Србији у наредне две године реализоваће се Пројекат „Sustainable Tourism for Rural Development“, под окриљем више агенција УН.
- Удружење винара и виноградара Србије (ВИВИС), од стране ТОС покренута иницијатива за оснивање Одбора за вински туризам при овом удружењу. Иницијатива оцењена позитивно.

Унапређена је сарадња на пословима промоције туризма Србије и са другим институцијама, као што су YUTA, АТАС, ХОРЕС, Скијалишта Србије, Савез аматера Србије, Културно-просветна заједница, Спортски савез Србије, јединице локалне самоуправе које немају туристичку организацију и бројне друге

V Статистичка анализа и истраживања туристичког тржишта

Једном месечно спроводи се анализа и обрада података добијених од Републичког завода за статистику у вези туристичког промета у Републици Србији, за конкретни месец и кумулативно, од почетка године.

Подаци о туристичком промету у Републици Србији једном месечно се уносе у базу података Европске туристичке емисије (ЕТЦ) - www.tourmis.info.

Пред наступе ТОС на иностраним туристичким сајмовима и за потребе PR агенција у иностранству радиле су се специфичне анализе туристичког промета за сваку конкретну земљу појединачно.

У сарадњи са Републичким заводом за статистику, Заводом за статистику Београда и предузећем „Универзијада“ статистички промет Србије обухватио је боравак спортиста који су током „Универзијаде“ били смештени у насељу „Белвил“. Важно је истаћи да се у овом случају не ради о уобичајеном објекту за смештај који се

налази у бази података Републичког завода за статистику. На овај начин, туристички промет Републике Србије обухватио је додатних 94.000 ноћења (4.000 домаћих и 90.000 иностраних), што је допринело бољем туристичком резултату у Србији за 2009. годину.

Једном месечно спроводи се анализа података добијених од Народне банке Србије у вези девизног прилива и одлива у Републици Србији.

VI Издавачка делатност

У овом периоду урађен је репринт, иновирање и допуна, као и издавање нових публикација:

- „52 викенда у Србији“ на српском, енглеском, немачком, мађарском и румунском, словеначком и бугарском језику у тиражу од 29.700 примерака;
- „Путеви културе Србије“ на српском, енглеском и италијанском језику у тиражу од 9.000 примерака;
- „Србија за младе“ на српском, енглеском и немачком језику у тиражу од 21.000 примерака;
- „Путеви вина Србије“ на српском језику у тиражу од 2.000 примерака;
- „Календар природби 2009“ на српском и енглеском језику у тиражу од 6.000 примерака;
- „Туристичка карта кампова Србије“ – тројезична – српски, енглески и немачки језик у тиражу од 18.000 примерака;
- Билтен о туристичкој понуди Србије за летњу сезону 2009. године на српском језику у тиражу од 1.000 примерака;
- „Села Србије“ на српском и енглеском језику у тиражу од 6.000 примерака;
- „Активни одмор у Србији“ на српском језику у тиражу од 2.000 примерака.
- Карта „Дунавом кроз Србију“ на јапанском језику у тиражу од 2.000 примерака
- Репринт Путева вина на српском језику у тиражу од 3000 примерака
- Превод Путева вина на енглески, немачки и француски, преведени текст дат на лектуру.
- Нови промотивни филм ТОСа који је промовисан на Београдском сајму туризма
- Штампa промотивног материјала: заставнице, оловке, тракице, блокчићи, свеске, кесе, стикери, букмаркери.
- Лифлет „Сирмијум“, енглеско-српско издање у тиражу од 2000 примерака,
- Брошура „Путеви културе Србије“ на шпанском језику у тиражу од 3000 примерака,
- Мапа „Трансроманика- романичка уметност у Србији“ на енглеском језику у тиражу од 6000 примерака,
- Мапа „Пут културе римских императора“ на енглеском језику у тиражу од 6000 примерака, на српском језику у тиражу од 7000 примерака,
- Брошура „Сеоски туризам Србије“, на енглеском језику у тиражу од 4000 примерака

У току су активности везане за израду нове „Туристичке карте Србије“, нове мапе „Пут културе римских императора“, „Адресара хотела“ и мапе „Путеви вина Србије“.

Почело се са стварањем базе података публикација које се тичу презентације нашег културног наслеђа.

Послови дизајнера ТОС

- Монтажа видеа о Зеленој Србији за вебсајт National Geographic
- Green Serbia leaflet на енглеском, српском, италијанском, руском, немачком језику

- Дизајн постера за сајмове и друге скупове: Темишвар, Љубљана, Италија (Конгресни биро), Сајам у Риминију, Јоспфест – Рим, Осло
- Дизајн комплетног пакета за Bid book Конгресног бироа Србије (обимна брошура, и пратећи материјал)
- Припрема корице и дизајн додатка за брошуру 52 викенда на румунском језику
- Оглас за MPI European Digest
- Оглас за дневне новине АЈО (Ђавоља Варош)
- 24 постера за Универзијаду (за ТОС и ТОБ)
- Редизајн комплетне брошуре 52 викенда у Србији (на енглеском језику)
- DMAI book (bid book 50 страница) за конгресни биро
- bid book за конгресни биро (Русија)
- Дизајн два билборда
- Рад на дизајну основног лејаута за нови сајт ТОС
- Два огласа за туристички додаток Политике
- Оглас за специјални додаток Привредног прегледа на руском језику
- Дизајн кутија за промоцију брошуре 52 викенда на мађарском језику на МОЛ пумпама у Мађарској
- Дизајн промо стране за МОЛ на брошури 52 викенда на мађарском, ако и припрема корице и промо додатка
- Табла на улазу у зграду
- Брендирање улаза у простор на првом и другом спрату
- Натписи за просветљене паное – инфо центар и сувенир-шоп
- Припрема за штампу фото-принта на зиду инфо центра
- Позивнице за конгресни скуп (конгресни биро)
- Израда дизајна нове четири промо-странице за репринт брошуре 52 викенда у Србији на српском језику

- Фотографије за Von Voyage
- Нови анимирани банер за ТОС (200 x 100)
- Брошура, позивнице и кесе СИРМИУМ
- Нови анимирани промо банер за Конгресни биро
- Банер за сајт Конгресног бироа
- Оглас на немачком за National Geographic
- Промо за сајам у Лондону:
  - блокчићи
  - презентација – дизајн
  - оловке
- Промо за Брисел: нови поп-ап
- Новогодишњи промо:
  - дизајн агенде (са колор инсертерима и календаром), рол ап, честитке за ТОС и Конгресни биро, шоље, оловке, букмаркери на српском и енглеском језику
- Оглас за Guidebook
- Избор фотографија за изложбу која промовише Србију у Марсеју
- Избор фотографија за Енлеске и Норвешке медије
- Избор фотографија за Rapomatic Travel - Љубљана
- Дизајн за насловну страну ревије УНО као ТОС промо
- Дизајн и припрема нове мапе Општа Србија

VII Промоција на иностраном тржишту

1. Сарадња са иностраним PR агенцијама:

Агенција	Активности	Буџет (уtroшено)	Ефекти
Millenium Network, Велика Британија	<ul style="list-style-type: none"> - организовање Конференције за новинаре на WTM 2009 - организовање састанака са представницима медија и организатора путовања на WTM 2009 - организовање 2 групне и једне индивидуалне посете новинара - организовање групне посете организатора путовања - слање информација и фотографија медијима, сарадња са издавачем водича 	1.733.101	<ul style="list-style-type: none"> - објављени чланци и репортаже у медијима - успостављање сарадње са организаторима путовања - улазак Србије у програме организатора путовања - информисање британске јавности о туристичкој понуди Србије - издавање трећег издања водича за Србију - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији
C&C Communication & Creation, Немачка	<ul style="list-style-type: none"> - организовање Конференције за новинаре на ITB 2009 - организовање састанака са представницима медија и организатора путовања на ITB 2009 - организовање 2 групне и 2 индивидуалне посете новинара - месечно слање информација медијима - обезбеђивање медијске подршке приликом презентације у Бундестагу, презентација Трансроманике у Минхену, наступа на сајму RDA Workshop у Келну - слање фотографија медијима - сарадња са издавачем водича 	3.691.097	<ul style="list-style-type: none"> - објављени чланци и репортаже у медијима - информисање немачке јавности о туристичкој понуди Србије - издавање трећег издања водича за Србију - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији - повећање туристичког промета
IRMA, Француска	<ul style="list-style-type: none"> - организовање састанака са 	1.133.784	<ul style="list-style-type: none"> - објављени чланци у писаним

	<p>представницима медија и организатора путовања на сајму MAP 2009</p> <ul style="list-style-type: none"> - организовање студијске посете ТВ екипе - слање информација и фотографија медијима 		<p>медијима и репортажа на ТВ France 5 Echappées Belles</p> <ul style="list-style-type: none"> - информисање француске јавности о туристичкој понуди Србије - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији
<p>502 Comunicacion, Шпанија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - организовање састанака са представницима медија и организатора путовања на сајму FITUR 2009 - организовање групне посете организатора путовања - обезбеђивање медијске подршке приликом презентације у Алмудени - слање информација и фотографија медијима 	1.318.253	<ul style="list-style-type: none"> - објављени чланци и репортаже у медијима - успостављање сарадње са организаторима путовања - улазак Србије у програме организатора путовања - информисање шпанске јавности о туристичкој понуди Србије - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији
<p>Studio Mailander, Италија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - организовање састанака са представницима медија и организатора путовања на сајмовима JOSE FEST, BIT и TTG Incontri - организовање групне посете организатора путовања - организовање 4 индивидуалне посете новинара - слање информација и фотографија медијима 	3.001.002	<ul style="list-style-type: none"> - објављени чланци и репортаже у медијима - успостављање сарадње са организаторима путовања - улазак Србије у програме организатора путовања - информисање италијанске јавности о туристичкој понуди Србије - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији - повећање броја

			туриста
Europe Destination Marketing, Бенелукс	- организовање Конференције за новинаре на сајму Vakantiebeurs и у Амбасади Србије у Бриселу поводом сајма Vakantiesalon - организовање састанака са представницима медија и организатора путовања приликом представљања на сајмовима и презентацијама у Холандији и Белгији - организовање 2 групне и 5 индивидуалних посета новинара - организовање групне посете организатора путовања - слање информација медијима - сарадња са издавачем водича	2.128.794	- објављени чланци и репортаже у медијима - успостављање сарадње са организаторима путовања - улазак Србије у програме организатора путовања - информисање јавности земаља Бенелукса о туристичкој понуди Србије - издавање водича за Србију - подизање свести о Србији као туристичкој дестинацији
TMI Consultancy, Русија	- организовање састанака са представницима медија и организатора путовања на сајму МИТТ	/	/

2. Активности везане за инострано тржиште

Велика Британија

1. Сајмови и презентације

1.1 World Travel Market (WTM), Лондон, 09-12. новембар

За потребе представљања туризма Србије, Туристичка организација Србије је на WTM 2009 закупила изложбени простор величине 156 м². Поред Туристичке организације Србије, на штанду туризма Србије учествовали су: Туристичка организација Београда, Туристичка организација Војводине, са којом су се представле Туристичка организација Новог Сада и туристичка агенција Bon Voyage, туристичке организације Ниша, Крушевца и Чачка, ЈАТ Airways, Скијалишта Србије, организатори путовања Kon Tiki, Magelan Corporation и Serbian Travel System и хотели МК Mountain Resort Копаоник („Grand“, „Сунчеви конаци“, „Суво рудиште“), „Zira“ из Београда и „Aquastar Danube“ из Кладова. Туристичка организација Србије је организовала посету сајму WTM 2009 и за представнике медија из Србије РТС-а, Б92 и Студио Б.

Србија се приказала савременим изгледом штанда уређеним по принципу отвореног кафеа, симболизујући дух људи, комуникативност, оптимизам и позитивни наступ у односу на госте и посетиоце. На штанду је графички била приказана понуда градског одмора, са мотивима Београда и Новог Сада, понуда одмора на Дунаву, као и илустрације понуде активног зимског и летњег одмора на планинама Србије. Уз графичку, изведена је и 3D презентација активног одмора (скијање и планински бициклизам).

Током представљања туризма Србије на WTM 2009 одржана је Конференција за новинаре, у понедељак 09.11.2009. године. На Конференцији су говорили гђа Гордана Пламенац, директор Туристичке организације Србије, гђа Јасна Димитријевић, директор Туристичке организације Београда и гђица Хелена Павловић, менаџер маркетинга и продаје МК Mountain Resort-а. Конференцији за новинаре је присуствовало 30 представника медија и организатора путовања из Велике Британије, као и представници медија из Србије.

За време сајма одржани су састанци са представницима четрнаест медија, једанаест организатора путовања, пет организатора сајмова и изложби и десет представника институција и удружења.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
11.374.563	5 (+ 3 представника медија)	35

1.2. „Doing business in Yorkshire“ – презентација у Привредној комори Србије, 7. мај

2. Студијска путовања

- 31. мај – 17. јун: новинар New Statesman Magazine
- 08-13. јул: 6 новинара и представник ПР агенције - учесници In London, South African, Australian Times, New Zealand Times, Birmingham Post, Birmingham Mail, Sheffield Star, International DJ Magazine, Real Traveller, The Sun, The Star. Тема: EXIT фестивал
- 21-25. октобар: 6 новинара и представник ПР агенције – учесници Sunday Times, Shorshire Star, www.beautyandthedirt.co.uk, www.allaboutyou.com, My Weekly, GQ.com. Тема: кратки одмор у градовима (Београд, Нови Сад, Суботица)
- 28. октобар - 01. новембар: 4 представника организатора путовања и представник ПР агенције, учесници - Stagweb.com, Inscape Tours, Regent Holidays, Balkan Holidays. Тема: кратки одмор у градовима (Београд, Нови Сад, Суботица)

3. Прес клипинг

У овом периоду у медијима Велике Британије објављено је 47 чланака

4. Остало

- Припрема новог издања водича „Bradt“ – координација са аутором водича

СР Немачка

1. Сајмови и презентације

1.1. Презентација потенцијала српске привреде и туризма у немачком Парламенту Бундестаг, 05. март

На иницијативу ТОС, а у сарадњи са GTZ и Амбасадом Републике Србије у Берлину, под покровитељством потпредседнице немачког Парламента др Susanne

Kastner, одржана је презентација потенцијала српске привреде и туризма у немачком Парламенту, у присуству преко 100 учесника, међу којима је било и 15 чланова немачког Парламента. Аудиторијуму су се обратили чланови српске делегације: Радован Јелашић, гувернер Народне банке Србије, др Горан Петковић, државни секретар у Министарству економије и регионалног развоја, Надица Момиров, државни секретар у Министарству културе и Гордана Пламенац, директор ТОС-а, као и консултант ТОС-а, Daniela Schily. Овом приликом је приказан нови промотивни филм Србије на немачком језику. Истовремено је отворена изложба фотографија нашег познатог уметничког фотографа Драгољуба Замуровића под називом „Србија – Дунав и људи“, која је била постављена на отвореном простору недалеко од Бундестага. Изложбу су посетили су чланови немачког Парламента.

1.2. Међународна туристичка берза ITB 2009, Берлин, од 11. до 15. марта

ITB је највећи међународни сајам туризма, на коме се представило 11.098 излагача из 187 земаља, а посетило га је скоро 110.857 пословних посетилаца, од чега 42% иностраних, што је раст од 5% у односу на претходну годину. У данима викенда отвореним за публику сајам је посетило преко 68.000 посетилаца. За потребе представљања туризма Србије закупљен је изложбени простор величине 118 м². Поред ТОС-а, на штанду су своју понуду представили туристичке организације Београда и Војводине, ЈАТ Airways, Новосадски сајам, Бања Јунаковић, и организатори путовања: Oscar Tours, Magelan Corporation, Kompas Travel & Tourism, Von Voyage и Eurojet. Представљање учесника из АП Војводина објединио је Фонд за промоцију извоза АП Војводина који делује при Извршном већу АП Војводина. Одржана је конференција за новинаре на којој су говорили Гордана Пламенац, директор ТОС-а, Иштван Пастор, потпредседник ИВ Војводине, Бранислав Бугарски, директор Фонда за промоцију извоза АП Војводина, Daniela Schily, консултант у ТОС-у и Дејан Веселинов, PR менаџер Туристичке организације Београда. Конференцији за новинаре је присуствовало тридесетак представника медија, углавном из Немачке, као и представници GTZ и Дунавске туристичке комисије.

Успешно одржана конференција о туризму Србије у немачком Парламенту је, између осталог, резултирала посетом групе немачких парламентарараца штанду Србије, који су желели да кроз лични контакт са излагачима сазнају више о туристичким потенцијалима наше земље.

Daniela Schily, консултант у ТОС-у из Агенције СИМ, одржала је посебну презентацију „Транспроманика“ организатору путовања Biblishe Reisen и његовим субагентима.

За време сајма одржани су састанци са представницима 26 медија, четири организатора путовања, 6 организатора сајмова и изложби и три представника институција и удружења. ТОС је учествовао и на презентацијама на сајму: “Impact of the current financial and economic crisis on European travel behavior“, IPK International и на презентацији GTZ-а.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
6.264.653	8 (+ 3 представника медија)	55

1.3. Радионица „Најбоља пракса кросмаркетинга у култури и туризму“ у оквиру Пројекта CrossCulTour, Берлин, 11. јун

Пројекат CrossCulTour је пројекат Европске уније који полази од романичког наслеђа и повезује друге културно – историјске периоде како би се очували споменици из овог периода и подстакло одрживо коришћење културног наслеђа. Циљ радионице,

којој је присуствовало 24 менаџера у туризму из читаве Европе, је изналажење стратегије заједничке промоције културног наслеђа из романичког периода.

1.4. Конференција за новинаре на тему Трансроманике у сарадњи са Туристичком организацијом Словеније, Минхен, 10. фебруар

Учесници на конференцији били су Туристичка организација Словеније, ТОС и хотел „Кемпински“. Конференцији је присуствовао и конзул Републике Србије у Минхену, као и представници PR компаније “С&С”, директор за југоисточну Европу у Министарству за међународну економску сарадњу и развој и директор GTZ-а за Србију.

1.5. RDA Workshop, Келн, 4-6. Август

Наступ земаља Западног Балкана објединио је GTZ (Србија, Црна Гора, Македонија, Албанија, БиХ). Одржана је заједничка Конференција за новинаре/презентација. Учествовале су 4 рецептивне агенције из Србије.

2. Прес клипинг

На основу послатих информација о новинама у туристичкој понуди Србије објављено је 452 чланака у немачким медијима и прилог на ТВ ARD/MDR о Сабору трубача у Гучи.

4. Студијска путовања

- 04-11. август: Auto&Reise Magazin, новинар Reiner Heubeck; Београд, Нови Сад, Сабор трубача у Гучи, Доње Подунавље
- 05-10. август: ТВ екипа ARD/MDR (3 особе); Сабор трубача у Гучи
- 27-30. август: „Зелена Србија“: Златар, Голија; 8 новинара и представник PR агенције. Учесници: RheinMainMediaMarkt, Bayerischer Rundfunk, ? , Neues Deutschland, Main-Echo, Frankfurter Rundschau, Main Post/Volksblatt
- 30. септембар - 4. октобар: „Дунавска бициклистичка стаза“
У сарадњи са GTZ и PR агенцијама у Холандији и Немачкој
„Бициклистичким стазама од Апатина до Кладова“
12 новинара/организатора путовања из Немачке, Аустрије, Холандије и Швајцарске
Учесници: Die Tageszeitung, Rheinischer Merkur, Tagesspiegel, Neues Deutschland, Junge Welt, Freitag, Rad & Reisen GmbH, Kleine Zeitung, Luxemburger Wort, Algemeen Dagblad Nieuwsmedia / Reiswereld, Fietsport Magazine, Fiets Actief Magazine, OP WEG Magazine, Naviso Outdoornavigation
- 23-26. новембар: рецептивне агенције, GTZ, ТОБ и ТОС; Београд, Нови Сад, Доње Подунавље - 7 представника организатора путовања и консултант GTZ -
Учесници: Eberhard Reisen, Ikarus Tours, Horatia Travel, Weit-Blicke, Schneewittchen Reisen, KFT, Hirsh Reisen

3. Остало

- Сарадња са Trescher Verlage у припреми другог издања водича на немачком језику

Француска

1. Сајмови и презентације

Међународни сајам туризма – MAP-„Le Monde a Paris“, Париз, од 19. до 22. марта

ТОС је први пут учествовао на овом сајму. За потребе наступа закупљен је изложбени простор величине 50м². Заједно са ТОС-ом, на штанду су се представили и Туристичка организација Војводине и агенције и „Serbian Travel System“. Посетиоци сајма су поздравили присуство Србије, а њихов интерес је пре свега био усмерен ка индивидуалним путовањима аутомобилом, и то у Београд и Нови Сад и на Мокру Гору, и ка групним путовањима са водичем, везано за културне туре, пре свега манастире. За време сајма одржани су састанци са представницима 22 медија и 11 организатора путовања.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
4.548.501	2	12

2. Студијска путовања

- 23-30. март: ТВ екипа TV France 5 Echappées Belles

3. Прес клипинг

У овом периоду у медијима Француске објављено је 7 чланака и емитована је шездесетоминутна емисија Echappées Belles, на програму TV France 9, 10 и 22. маја у ударном термину

4. Разно

- Координација са организаторима путовања: Nouvelles Frontières, Mana Voyages
- Координација са медијима: Femme Actuelle, Voici, France Inter, La Tribune, Citizen K

Шпанија

1. Сајмови и презентације

1.1 Међународни сајам FITUR, Мадрид, од 28. јануара до 02. фебруара

Сајам је један од највећих светских сајмова туризма, намењен превасходно пословним посетиоцима за које је био отворен прва три дана, али и широкој публици за коју је био отворен током викенда. Окупио је излагаче из 170 земаља и региона, више од 150.000 пословних посетилаца и скоро 100.000 посетилаца из редова широке публике, као и 8.300 представника медија из 62 земље. За потребе представљања туризма Србије закупљен је изложбени простор – штанд величине 55м². Поред ТОС-а, на Сајму FITUR представила се и Управа за туризам града Новог Сада. Упркос најављеном учешћу на штанду по први пут није учествовала Туристичка организација Београда. Такође, на штанду није била присутна ни једна агенција/организатор путовања из Србије, али је зато седам агенција доставило своје програме са гарантованим поласцима, и то: Magelan Corporation, Glob Metropolitan Tours, Panacom, Vekol Tours, Đerdap Turist, Eurojet и Intertours. За време сајма одржани су састанци са представницима 9 медија, дата су два интервјуа, и састанци са 19 организатора путовања из Шпаније, 2 из Аргентине, по 1 из Мексика, Португалије и Бразила. Такође су вођени разговори са три представника организатора сајмова као и два представника маркетиншких агенција. Током трајања сајма прилози о представљању туризма Србије емитовани су на шест ТВ станица.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
2.172.978	4	28

1.2 Изложба српских икона под називом „Култура икона у савременој Србији“ од 23. новембра до 05. децембра

У мадридској катедрали Алмудена 23. новембра је свечано отворена изложба српских икона под називом „Култура икона у савременој Србији“ у организацији Хришћанског културног центра из Београда, Музеја Мадридске катедрале и Амбасаде Србије у Мадриду, а под покровитељством Министарства спољних послова, Министарства за дијаспору, Туристичке организације Србије и Светске туристичке организације. Изложбу је чинило 25 икона савремених српских иконописаца међу којима и иконописаца из манастира Грачаница, Дечани и Градац.

О значају ове катедрале која се налази непосредно поред Краљевске палате у Мадриду довољно је споменути податак да они организују свега три до четири изложбе годишње и да се у њој се одржавају прославе краљевске породице.

За потребе изложбе ТОС је наменски припремио филм о манастирима Србије, превео две брошуре на шпански језик (Путеви културе и Србија за младе), осмислио текст о манастирима који се нашао на лифлету који се делио у Катедрали, финансирао одлазак хора и одржао презентацију о туризму Србије.

2. Прес клипинг

У овом периоду у медијима Шпаније објављено је 31 чланак о Србији

3. Студијска путовања

- Реализован долазак 7 туроператора из следећих агенција: Politours, Nuba Tours, Via Club, Pullmantour, Kulturalia, Tourist-Forum и Transrutas који су посетили: Војводину, Златибор, Мокру Гору, Сирогојно, Тополу и Београд

3. Остало

- Достављање тражених информација разним новинским кућама

Италија

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма ВIT, Милано, од 19. до 22. фебруара

ВIT је најзначајнији Сајам туризма у Италији и један од четири најзначајнија сајма туризма на свету. Забележено је 153.800 посетилаца од чега 101.000 пословних (81.500 организатора путовања из Италије и 19.500 из других земаља). На штанду ТОС-а представили су се и Туристичка организација Београда, Управа за туризам града Новог Сада, Туристичка организација Војводине и агенција Intertours. За потребе нашег представљања закупуен је простор величине 50 м2. Главна тема представљања била је зелена Србија, национални паркови, села, еко туризам као и градски одмори, Дунав, Трансроманика, Римски путеви. Током сајма одржани су састанци са 30 представника медија и 7 организатора путовања и хотелских ланаца, и дат је интервју за локалну ТВ.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
2.914.187	2	12

1.2. Међународни сајам религиозног туризма „JOSP FEST“, Рим, од 15. до 18. јануара

Сајам „JOSP FEST“ одржава се под покровитељством Ватикана. ТОС је учествовао, заједно са поклоничком агенцијом Српске православне цркве

„Добročинство“, са програмима путовања по српским манастирима. На сајму је учествовало 240 излагача: представници националних туристичких организација из 23 земље, туристичке агенције, институције туризма и трговине, уметнички факултети, авио компаније. Такође, на Сајму „JOSP FEST“ представило се више религија света, мада су доминирали представници католичке вероисповести. Представници ТОС су дали интервјуе за неколико медијских кућа од којих је посебно значајна италијанска новинска агенција ANSA.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
484.550	2	12

1.3. Сајам TTG Rimini, од 16. до 18. октобра

Туристичка организација Србије је закупила опремљен штанд величине 16м2. На штанду су учествовали представници три агенције: Glob Metropolitan Tours, Serbia Travel System и Intertours.

Штанд је био графички опремљен постерима на којима су приказани следећи мотиви: манастири, Београд и Нови Сад и природа, тј. они сегменти туризма за које су Италијани највише заинтересовани (верски туризам и градови).

Основни циљ појављивања и деловања на овом сајму је било ступање у контакт са што већим бројем организатора путовања, ради укључивања Србије у каталоге и програме путовања.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
1.339.230	2	10

1.4. Сајам археолошког туризма - Пестум, од 19. до 22. новембра

ТОС је извршио комплетну припрему учешћа, а на сајму учествовало археолошко налазиште Виминацијум.

2. Студијска путовања

- Glamour – месечни магазин групе Conde Nast Italia (Vogue, Vanity Fair etc), посвећен женској публици, али читан и од стране мушкараца (23% мушка публика), један од часописа који продаје највише копија у Италији (353.704 копија месечно, према подацима из 2009. године).
- Riders – часопис De Agostini Групе, тема: млади, ноћни живот на рекама.
- Sguardi – овај часопис је on line ревија фирме Никон Италија посвећена путовањима и фотографији, са месечном посетом од преко милион корисника. Идеја је да објаве серију репортажа о главним градовима Европе, недовољно познатим у Италији. Као једна од престоница биће представљен Београд
- 3 организатора путовања: Estland Tour, Pentatur, Balkan Express. Посета Војводини, Тополи и Београду
- 25-28. новембра: новинар часописа Rapogama, на тему здравственог туризма

3. Прес клипинг

Објављено 50 чланака о туристичкој понуди Србије

4. Остало

- Помоћ у организацији посете Србији великој групи новинара, културних радника, туристичких водича и њихових породица.
- Успостављање сарадње ради учествовања на пројектима IPA

- Објављен нови водич о Београду (у продаји од јула месеца), у едицији Versoest
- Пријава IPA пројекта са италијанским партнерима

Грчка

1. Сајмови и презентације

1.1 Међународни сајам туризма Philoxenia, 29.октобар - 01.новембар

ТОС је као суизлагач био ослобођен учешћа у закупу и опреми штанда (носилац излагања је била Туристичка организација Београда). Нагласак у промоцији Србије је стављен на фестивале као што су Exit и Сабор трубача у Гучи, религиозне туре, Београд и кружне туре по простору бивше Југославије. Одржано је 20 састанака са грчким организаторима путовања, који за разлику од кризне 2009. године очекују од следеће године повећано интересовање за Србију. Грци сматрају да би интересовање било много веће за Србију када им више пасош не би био неопходни за улазак у Србију тј. када би им била довољна лична карта.

Холандија

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма Vakentieburs, Utrecht, Холандија, од 13. до 18. јануара

Учесници на штанду ТОС-а били су: ТИЦ Нови Сад, Кампинг асоцијација Србије, агенције „Von Voyage“, „Magelan Corporation“ и „Panacomp“. На штанду ТОС-а је одржана презентација туристичке понуде Србије којој је присуствовало око 100 новинара и организатора путовања из Холандије. Након завршетка презентације био је приређен коктел на коме су служени домаћи специјалитети из Србије. Посетиоци Сајма показали су велико интересовање за Србију, посебно за кампове, путеве римских царева, путеве културе Србије, бицикличке стазе, села Србије. У време трајања сајма на штанду Србије био присутан велики број волонтера, наших грађана који живе у Холандији, који су обучени у народне ношње Србије анимирали посетиоце сајма.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
2.261.186	2	14

1.2. Сајам бицикличких тура “Fiets en Wandelbeurs“, Амстердам, од 28. фебруара до 01. марта

У сарадњи са GTZ-ом и ангажованом ПР агенцијом обезбеђено је присуство на штанду и дистрибуција пропагандног материјала

1.3. Workshop са ТО Словенија, „Трансроманика“, 13. мај, Амстердам

Презентација туризма Србије и Трансроманике у Србији, дистрибуција прагандног материјала, разговори са организаторима путовања

1.4. Симпозијум холандске асоцијације географа, 6. новембар

Туризам Србије су представили представник организатора путовања Торо Travel и представник ПР агенције

2. Студијска путовања

- 20-24. април: Volkstrant (дневне новине)
- 30.април -8. мај: Wegener (дневне новине),
- 20-23. мај: Columbus Travel Magazine

- 01-05. јул: групна студијска посета - Geassocieerde Pers Diensten, Nederlands Dagblad, 3 слободна новинара и представник ПР агенције
- 27. јул – 3. август: Дунавска бицикличка стаза, ANWB Op Pad – новинар и фоторепортер, реализовано у сарадњи са GTZ
- 21-26. октобар: 8 представника организатора путовања и представник ПР агенције – учесници: Торо Travel, СРТ Culturreizen, Intertrek, Antropool, Reperio Tours, Kris Kras, Dobry Den Reisen, Fair Travel

-

3. Прес клипинг

У овом периоду у медијима Холандије објављено је 12 чланака.

4. Разно

- Координација са издавачем и слање фотографија за водич на холандском језику Elmar Publishers: “Wereldwizezer Servie”

Белгија

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма – Vakantiesalon 2009, Белгија, Брисел, од 05. до 09. фебруара

Носилац представљања и презентације на штанду, по први пут, био је ТОС. За потребе наступа на овом сајму, закупљен је изложбени простор величине 55м². На штанду ТОС-а учествовали су Туристичка организација Београда и холандска агенција “Time to Travel”, која у својој понуди има програме за Србију. У сарадњи са Амбасадом Србије у Бриселу у просторијама Амбасаде одржана је конференција за новинаре, којој је присуствовало 75 представника медија и организатора путовања. Након конференције је одржан коктел где су служени српски специјалитети и домаћа пића. За време Сајма одржано је 11 састанака са представницима медија и 13 са организаторима путовања.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
2.292.076	3	16

1.2. Balkan Trafik Festival, Брисел, од 16. до 18. априла

Информативни пункт ТОС, дистрибуција пропагандног материјала

2. Студијска путовања

- 9-19. март: Wild Europe

-

3. Прес клипинг

У овом периоду у медијима Белгије објављено је 4 чланка и прилог о Београду у Националној ТВ Белгија програм „Vlaanderen Vakantieland“

Русија

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни Сајам туризма МИТТ, Москва, од 18. до 21. марта

ТОС је учествовао заједно са Туристичком организацијом Београда и Војводине, ЈП „Скијалишта Србије“, агенцијама „EuroJet“ из Београда, „Magelan Corporation“ из Новог Сада и „Sinjaja Ptica“ из Москве. Нагласак у понуди је био на Београду, као city

break дестинацији, бањама и верском туризму. Разговори су вођени са два представника организатора путовања и три представника медија, који су на основу датог материјала објавили чланке и емитовали филм о Србији.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
5.284.434	4	24

2. Прес клипинг

Објављено седам чланака у руским часописима и стотинак чланака на Интернет презентацијама руских медија

Норвешка

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни Сајам туризма "REISELIV 09", Осло, Норвешка, од 08. до 11. јануара

На овом сајму ТОС је учествовао са Туристичком организацијом Београда. На штанду су се представиле и туристичке агенције „Magelan Corporation“ из Новог Сада и „Tertra Travel“ из Осла. Разговори су вођени са 6 организатора путовања. Посебно значајан и конструктиван је био састанак са представницима Norwegian Air Shuttle, нискобуџетног авио превозника, који од марта месеца 2009. године два пута недељно организује летове за Београд.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
1.394.889	2	12

Финска

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма „Матка 09“, Хелсинки, од 15. до 18. јануара

ТОС је први пут учествовао на овом сајму. То је највећи туристички сајам у регији северне Европе и Балтичких земља. Разговори су вођени са 5 туристичких агенција.

Аустрија

1. Сајмови и презентације

1.1. Дунавска туристичка берза, Беч, од 25. до 27. јануара

Туристичка понуда Србије на Сајму била је конципирана тако да представи туристички амбијент и створи простор да туристичка привреда, пре свега туристичке агенције, реализују пословне програме. Поред ТОС-а, на берзи су наступиле туристичке организације Београда и Новог Сада, Лука Београд, као и организатори путовања „Magelan“ и „Von Voyage“. ТОС је делио простор са ТО Смедерево. Припремљен је посебан материјал за новинаре.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
612.177	4	16

Мађарска

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма UTAZAS 2009 –Будимпешта, од 28.02.2009 до 02.03. 2009 године

ТОС је у заједничком наступу са Туристичком организацијом Војводине учествовао на међународном сајму туризма “Utazas 2009” у Будимпешти. На штанду ТОС-а наступили су и представници туристичких организација и општина из Новог Сада, Темерина, Вршца, Инђије, Кањиже, Бачке Тополе, Малог Иђоша, Суботице, Сенте, Кикинде, Беочина, Зрењанина, Сомбора, Новог Бечеја, Бечеја, Апатина, винари из Темерина и Вршца и неколико радионица старих заната. У Амбасади Србије у Будимпешти, ТОС је организовао конференцију за новинаре на којој су се присутнима обратили Иштван Пастор, потпредседник ИВ Војводине, Дејан Шаховић, амбасадор Србије у Мађарској и Гордана Пламенац, директор ТОС-а.

ТОС је дизајнирао специјалне велике кутије, за одлагање промотивног материјала, брендиране логом ТОС-а и исписима на мађарском језику. Кутије су садржале брошуре „52 викенда у Србији“ на мађарском језику и тројезичну брошуру „Кампови Србије“ (енглески, немачки и српски језик), намењене мађарским туристима.

Ову ефикасну маркетингску кампању ТОС је спровео заједно са компанијом MOL Србија и MOL Мађарска, која је организовала дистрибуцију кутија на 25 бензинских пумпи MOL-а у Будимпешти и околини.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
1.541.083	5	30

Словенија

1. Сајмови и презентације

1.1. Међународни сајам туризма „Turizam in prosti čas“, Љубљана, од 21. до 24. јануара

Туристичка организација Србије представила се на изложбеном простору величине 90 м², на коме су поред ТОС-а наступиле и туристичке организације Војводине, Београда, Новог Сада, Вршца, Сремских Карловаца, Кањиже, Сенте, Жабља, Бачке Тополе, Малог Иђоша, Бачке Паланке, Чачка, Привредна комора Војводине, туристичка агенција ”Bon Voyage”, хотел ”Александар” из Новог Сада, вила ”Мајур” из Суботице, етно кућа ”Ђерам” из Кикинде. ТОС је објединио туристичку понуду Србије, а посебан нагласак је стављен на туристичку понуду планинских и бањских места, туре посебних интересовања као што су манастирске туре и Трансроманика, туризам на селу, туризам на Дунаву, манифестације и активни одмор у Србији. Остварени су бројни контакти са представницима медија у току одржавања Сајма.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
850.361	5	25

1.2. Промоција туризма Србије у Словенији, Љубљана, 23. јун

У оквиру промоције одржана је Конференција за новинаре у Амбасади Републике Србије у Љубљани. Посебно су представљене брошуре „52 викенда у Србији“ и „Србија за младе и радознале“ и манифестације које ће се одржати током лета у Србији: Универзијада, Exit, Beer fest, Сабор трубача у Гучи. Конференцији су присуствовали

словеначки новинари, дописници из Љубљане, представници словеначких туристичких агенција. На тргу Тромостовје наступио је трубачки оркестар под вођством Марка Трнавца и дељен је туристички информативно промотивни материјал Србије.

1.3. 7 Tour Ex YU Берза, Лашко, 02. новембар

У оквиру Берзе, у организацији Туристичке организације Словеније, одржан је округли сто на тему „Укупна туристичка понуда на европском и глобалном туристичком тржишту“, коме су присуствовали представници туристичких организација бивше СФРЈ.

Учесници су, на почетку, информисали скуп о постигнутим резултатима и достигнутом нивоу развоја туризма у својим земљама.

Констатовано је да туристички токови међу бившим републикама СФРЈ већ постоје, као и да постоји билатерална сарадња са Словенијом, посебно у коришћењу средстава из приступних фондова ЕУ.

Такође је констатовано да је потребно, а у складу са препорукама међународних организација, да се удружимо као туристички регион и представимо понуду на прекоморским тржиштима.

2. Студијска путовања

- Новинари: ТВ Словенија, штампани медији „Вечер“, „Дневник“, „Добро јутро“, „Хоризонт“ и „Јана“, од 23. до 28. септембра
- Новинари из Словеније, од 25. до 29. новембра: ТВ Словенија, штампани медији „Дневник“, „Добро јутро“ и „Дело“

3. Прес клипинг

Као резултат студијских путовања до сада је објављено четрнаест чланака и емитоване су три репортаже.

Турска

1. Студијска путовања

- 4-7. јун: У сарадњи са Амбасадом Турске у Београду организована је студијска посета за новинаре и организаторе путовања из Турске: Milliyet daily, Hurriyet daily, Haberturk daily, Intra Tourism, E.T.S Travel, ItalTur, Fest Travel, од.
- 11-12. август: У сарадњи са Амбасадом Турске у Београду организована је студијска посета за новинара и камермана турске државне радио телевизије и магазина „Star“,

Кина

- Сарадња са SIEPA око светске изложбе у Шангају
- Сарадња на реализацији протокола о сарадњи са Кином
- Договор са кинеском агенцијом China Business Network у вези са представљањем туризма Србије на кинеском тржишту.

Јапан

1. Сајмови и презентације

1.1 Међународни сајам туризма JATA WTF, Токуо, 17-20. септембар

ТОС је из разлога рационализације трошкова закупио мали изложбени простор од 9 м2. У последњем тренутку Туристичка организација Београда (ТОБ) је одредила једног свог представника да се прикључи на штанду. ТОБ није учествовао у трошковима закупа и уређења штанда.

Првог дана сајма одржан је Дунавски семинар у организацији Јапанске асоцијације туристичких агенција за 50 представника јапанских туроператора, туристичких новинара и студената туризма. На семинару су биле представљене Србија, Румунија, Бугарска, Хрватска и Босна и Херцеговина. О Србији су позитивно говорили оба представника организатора путовања који су је посетили у јулу месецу у склопу студијског путовања. Представник ТОС-а је имао десетоминутну презентацију Србије. За време трајања сајма интересовање како пословног света тако и публике за туристичку понуду Србије је било изузетно велико. Дистрибуирана је двоструко већа количина брошура на јапанском језику (по 700 примерака) у односу на прошлу годину.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
757.866	1	7

2. Студијска путовања

- 18.-21. јул: студијска посета дунавском коридору у Србији организована за групу јапанских организатора путовања (Hankyu, Gulliver Travel Associates Japan и два представника ЈАТА - Јапанске асоцијације туристичких агенција).

- 25-27. новембар: студијска група јапанских представника туристичке привреде, у саставу: генерални директор ЈТВ, генерални директор ЈАТА, главни уредник Diamond Big (најјачи јапански издавач туристичких водича), председник Office Yama (предевач семинара). Ова студијска група је подигла значај Србије на јапанском туристичком тржишту јер је осим разгледања Србије одржала и семинар на тему „Специфичности јапанског туристе“ у ТОС-овим просторијама. Семинару су присуствовали српски организатори путовања и туристички водичи које су хтели да припреме за долазак бројнијих група јапанских туриста од маја 2010. године.

3. Остало

- Како би се обезбедили неопходни туристички водичи са знањем јапанског језика за следећу годину, ТОС учествује у пројекту едукације и селектирања групе од 16 особа са знањем јапанског језика. ТОС и ТОБ за два најбоља кандидата плаћају курс и полагање стручног испита за добијање лиценце туристичког водича.

VIII Промоција у земљама у региону

1. Сајмови

1. Међународни сајам туризма „Бањалучки велесајам“, Бања Лука, од 22. до 25. маја

Туристичка организација Србије представила се на изложбеном простору величине 40 м2, на коме су поред ТОС наступиле и туристичке организације Војводине, Београда, Вршца, Бачке Паланке и Шида. Остварени су контакти са представницима 13 медија и туристичким организацијама Републике Српске и Бања Луке.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
321.525	2	6

2. Међународни сајам туризма, угоститељства и трговине „Медитерански дани“, Требиње, од 27. до 29. марта

Овогодишња тема Сајма била је: „Путевима вина“. На сајму је учествовало око 50 излагача. ТОС закупила је штанд величине 100 м². Заједно са ТОС на штанду су се представили Привредна комора Србије, Регија Западна Србија, туристичке организације Чачка, Аранђеловца и Тополе и винарија „Мачков подрум“ из Ирига. Посетиоци сајма највише интересовања показали су за понуду бањског туризма, винског туризма, планинског са активним одмором, градског и културног туризма са манастирским турама. Одржане су две презентације на тему: „Србија-нова туристичка дестинација“ и „Путеви вина и вински туризам Србије“. Дата су два интервјуа за локалне медије.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
199.379	3	5

Црна Гора

Сајам туризма „Метубес“, Будва, од 12. до 14. фебруара

ТОС се представила на штанду величине 28 м², заједно са туристичким организацијама Војводине, Ковачице, Кикинде и Златибора. На посебном штанду, представила се и туристичка организација Крагујевца. Посетиоци сајма највише интересовања показали су за понуду бања Србије, Златибора, војвођанске салаше. Дато је неколико интервјуа за црногорске медије. ТОС је додељена Сребрна плакета за изузетан сајамски наступ на манифестацији.

Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
516.019	4	6

Румунија

Изложба о Србији у Туристичко информативном центру Темешвара

У оквиру изложбе организована је промоција брошуре „52 викенда у Србији“ на румунском језику.

Македонија

Састанак WTCE у Скопљу

У оквиру годишњег састанка одржане су две презентације, једна о винском туризму Србије и једна о винском туризму на националном и међународном нивоу.

Хрватска

Међународни сајам туризма, Загреб, од 01. до 05. априла

ТОС је проследила промотивни материјал Туристичкој организацији Војводине која се представила на Међународном сајму туризма у Загребу.

IX Сарадња са међународним организацијама

1. Европска туристичка комисија

1.1. Састанак Одбора директора и Генерална Скупштина Европска туристичке комисије, Београд, 03. април 2009.

1.2 Симпозијум „Зелена економија“ од 14. до 16. септембра 2009. године

Од 14-16 септембар 2009, Гетеборг, Шведска одржан је Симпозијум „Зелена економија“ у организацији Светске туристичке организације (UNWTO), Европске туристичке комисије (ЕТС) и Шведске, која у периоду јун-децембар 2009 представља ЕУ.

Уводна излагања представили су госпођа Maud Olofsson – потпредседник Владе Шведске, господин Taleb Rifai – генерални секретар UNWTO, господин Arthur Oberascher – председник ЕТС и господин Thomas Bruhl – директор Visit Sweden, а затим је у четири панела представљено 16 саопштења.

Туризам као велики загађивач, али и генератор одрживог развоја, грана која обезбеђује највећи број радних места.

Миленијумски циљеви развоја, Кјото протокол, контрола загађивача (у првом реду аутом), доследна рециклажа, алтернативни саобраћај (железница, бицикл), обновљиви извори енергије, алтернативни системи грејања (соларни, ветрењаче, термални извори...), „зелени“ послови (волонтери у организацији великих догађаја), активни одмори (пешачење, планинарење, бициклизам), органска храна, друштвена одговорност за лица са посебним потребама, коришћење рециклираних материјала (папир за штампање) и, пре свега, едукација биле су поруке овог скупа.

Присуство овом догађају била је и прилика да се са директорима НТО Словенија и Црна Гора разговара о представљању регионалних програма на прекоморским тржиштима (Индија, Јапан, Кина), између осталог и на ЕХРО 2010. у Шангају.

1.3 Учешће на састанку Одбора директора Европске Туристичке Комисије, Брисел, 26. јуни 2009

Боравак у Бриселу је искорисћен и да се одрзи састанак у амбасади Републике Србије поводом успостављања регионалне сарадње белгијског региона Фландрије и Републике Србије. За ову прилику Министарство економије и регионалног развоја је припремило сет са кратким прегледом пројеката и њиховим износима.

1.4. Учешће на састанку Одбора директора и Генерална Скупштина Европске туристичке комисије, 14. октобар, Будва, Црна Гора

Овом приликом је постављена нова, технички и саржајем осавременењена верзија ЕТС visiteurope.com веб портала. Одлука ЕТС да унапреди visiteurope.com портал, који промовише Европу као јединствену дестинацију широм света и који повезује европске националне туристичке организације, била је подстакнута потребом укључивања нових достигнућа у области online технологија и друштвеног умрежавања. У складу са овим, ТОС ће у своју нову верзију сајта унети све измене у складу са технолошким напретком и тражњом савременог начина живота и потреба потенцијалних корисника

Директор ТОС је искористио прилику да разговара са директорима националних ТО Словеније и Црне Горе о заједничким програмима који би се нудили на јапанском, а можда и индијском тржишту.

Такође, на основу презентовања извештаја радне групе за Канаду, 2008 година је била рекордна по броју путовања канадских туриста у Европу (4.9 милиона) и Европа је дестинација број један за Канађане. Стога је предложено учешће на изложба „Канада цвета“. У марту 2010. године ће се одржати и roadshow где би били организовани састанци са организаторима путовања и медијима.

2. Дунавска туристичка комисија

2.1. Састанак Одбора директора европске туристичке комисије, Брисел, 26. јун 2009.

2.2 Организовано разгледање Београда за новинаре из Словачке, у сарадњи са Дунавском туристичком комисијом 19.09.2009.године.

2.3. Учесће на Генералној Скупштини Дунавске туристичке комисије, 08.-09. октобар, Беч, Аустрија

Тема састанка су биле чланарине; редовни избори где је извршен избор Председничког одбора за период 2010 – 2013., а за председник ДТК поново изабран гдин Gerhard Skoff; начин представљања дунавских земаља на Дунавској берзи – актв. У активностима за предстојећи период, поред промоције градова и културе, акценат треба да се стави на green економију, тј националне паркове

С обзиром да је на нивоу Европске комисије донета одлука о изради Дунавске стратегије, по угледу на балтичке земље, која треба да буде завршена до краја 2010. године и усвојена у првој половини 2011. године током председниковања Мађарске Европском унијом, дат је предлог да и земље које још нису чланице ЕУ треба да буду уврштене у ову стратегију

На крају састанка Г. Пламенац је представила активности Србије и ТОС у протеклој години, говорећи о марици Апатин, о завршетку обележавања бициклистичке стазе дуж Дунава од стране GTZ, о визиторском центру у Доњем Милановцу, о новим пројектима као што су „Путевима мамута“, изложба о Константину поводом јубилеја усвајања Миланског едикта, о сарадњи са другим међународним организацијама.

2.4. Учесће на Бродарској и Бициклистичкој конференцији Дунавске туристичке комисије, 02.-05.децембар, Букурешт, Румунија

На обе конференције је учествовао мањи број учесника него на претходној, одржаној у Београду прошле године, што се тумачи мањим ангажовањем домаћина на анимацији Ове године на оба скупа је учествовало око 100 представника и стручњака из поменутих области.

Представник ТОС је у презентацији дао преглед реализованих активности и постигнутих резултата у овој години на унапређењу и промовисању туристичке понуде на Дунаву, представљајући и појединачно активности појединих организација, отварање нових могућности укидањем виза и успостављањем бројних директних авио линија, као и план за следећу годину где је акценат на Зеленој Србији, у складу са општим трендом заштите природног окружења.

2.5. Организација посете Београду италијанских фотографа Bulgarelli/Pullo у циљу израде монографије о Дунаву

3. Црноморска економска сарадња

У оквиру међународне економске организације BSEC (Црноморска економска сарадња), у Истамбулу, 08.03.2009. године, одржан је састанак Радне групе за туризам, на коме је учествовао и представник ТОС.

4. Јадранско Јонска Иницијатива

Учесће на састанку Јадранско Јонске Иницијативе, 24.-25.септембар 2009, Анкона, Италија.

По дневном реду, разматран је нацрт Протокола о развоју туризма у оквиру ЈИИ (достављене примедбе и сугестије пре састанка, уз сагласност МСП), и одржане су презентације представника Универзитета Италије и Форума ПК, као примери неопходности професионалних тренинга и прекограничних активности, а чији су носиоци умрежени чланови ЈИИ.

Учешће у организацији одласка представника МЕРР на ванредни састанак поводом усвајања Протокола о развоју туризма, 30. новембар 2009, Рим, Италија

5. Европски парламент

Tourism in South East Europe, Брисел, 08. Децембар

На конференцији „Туризам у југоисточној Европи“ окупили су се водећи представници министарстава, и националних туристичких организација, представници индустрије и кључне личности из европских институција, обухватајући двадесетак панелиста и преко 100 учесника из земаља у региону и као и из ЕУ

Ова конференција обухватила је три главне области: промоцију, развој и сарадњу и тиме обезбедила платформу за дискусију у неколико тематских кругова. Теме су обухватале одрживи туризам, транспорт и инфраструктуру, регионалну сарадњу, пословни туризам и питања животне средине.

Делегација из Србије: Горан Петковић, државни секретар за туризам МЕРР-а, Гордана Пламенац, директор ТОСа.

5. Остало

- Помоћ у организацији АПТЕА Алумни Конгреса, 01.-04.10.2009. АПТЕА програм је Аустралијски Програм за Тренинг Менаџера Источне Европе и до сада су конгреси одржани у Мађарској 1994, Чешкој 1996, Литванији 1998., Румунији 2000, Пољској 2002, Словенији 2004, Словачкој 2006. Домаћин конгреса 2009. је Србија, Београд.
- Прикупљени подаци за упитник Европске Туристичке Комисије и Светске ТО, о буџетима националних ТО намењених промотивним активностима на ино тржиштима, програму и плану рада.
- У сарадњи са Конгресним бироом Србије прикупљени подаци о ресторанима у Београду ради ажурирања базе података
- Подржана активност истраживања тока Дунава кроз Србију удружења НАТУС, у циљу издавања ажурираног Атласа Дунава за наутички туризам и израде брошуре о средњевековним тврђавама на Дунаву
- Ажурирање GTZ брошура – „Генералне информације“ и „Најлепше на Дунаву у Србији“ на немачком и енглеском језику, у сегменту који се односи на туристичку понуду, уз комплетну процедуру преузимања истих од стране GTZ.
- WСТЕ Савета Европе (Вино -култура- туризам- размена) - достављена Повеља на анализу и потпис
- Асоцијација Трансроманика -учешће на Генералној скупштини Асоцијације Трансроманике, презентација досадашњих активности ТОС-а на промоцији пута културе Трансроманика у Србији и израда плана активности за 2010. годину, 11.децембар 2009.године
- Институт за путеве културе Савета Европе -учешће у лансирању „Пута ромске културе“ у Словенији, 06.-09.октобра 2009.
- АСТЕ Савета Европе (Удружење за културну и туристичку размену) - достављен Статут на анализу и потпис
- SEE Програм транснационалне сарадње -у оквиру овог програма Југоисточне Европе, Србија је заједно са Словенијом, Хрватском, Македонијом и Босном и Херцеговином аплицирала за средства за формирање Међународне фондације за умрежавање винских путева и путева културе.

X Конгресни биро Србије

Конгресни биро Србије је у 2009. години ушао у трећу годину постојања.

У претходној години је постигнут значајан успех који се огледа у чињеници да је Србија као дестинација имала највећи скок на ИССА ранг листи конгресних дестинација. Претходне године је са 11 међународно признатих конференција делила 69. и 70. места са Украјином, да би ове године са 20 конференција делила 55. и 56. место са Египтом, чиме је у региону прстигла Бугарску и Словачку и приближила се Румунији.

1. Активности на домаћем тржишту

1.1. Скуп конгресне индустрије, Београд, 27. 02. 2009. године

Током Сајма туризма у Београду, Конгресни биро Србије је организовао годишњи скуп конгресне индустрије на којем је привреди представљен извештај о раду за 2008. и план рада бироа за 2009. годину. Учествовало је преко 40 представника конгресне привреде и број партнера Конгресног бироа се повећао на 38.

1.2. Оглашавање и промоција у домаћим медијима:

- Cord – интервју на две стране, април месец, бесплатно
- Економист – интервју на две стране, мај месец, бесплатно
- SEE BTM – огласна страна и текст, октобар месец, 90 000 динара

2. Активности на међународном тржишту

2.1. Учесће на сајмовима конгресног туризма

2.1.1. Conventa – Љубљана, 21. – 23.01.2009. године

На сајму у Љубљани, Конгресни биро Србије је био у статусу посетиоца са циљем да успостави контакте са представницима словеначке индустрије и ради процене интереса за наступ идуће године.

2.1.2. IMEX – Франкфурт, 26. – 29. 05. 2009. године

На највећем и најзначајнијем Сајму конгресног бизниса IMEX у Франкфурту, Конгресни биро је био носилац наступа конгресне понуде где је на штанду од 45 квадрата наступило 12 суизлагача (конгресни бирои Србије и Београда, Сава центар, Мастер центар и 8 конгресних и инсентив агенција). Током сајма је обављено преко 140 састанака који су унапред заказани на бази on line комуникације са базом клијената. Пре наступа је одржан низ састанака и едукативних програма за представнике домаће индустрије који су били суизлагачи на сајму, што је довело до дуплирања броја састанака и много већој видљивости Србије као дестинације на сајму.

2.1.3. ВТС – Рим, 05. – 07.11.2009. године

На сајму ВТС конгресни биро се први пут појавио у форми излагача на типском штанду величине 6 квадрата, који је био уређен серијом постера који су указивали на предности Србије за организовање различитих догађаја и подстицајних путовања.. Како је реч о првом излагању дестинације, Конгресни биро је самостално наступио и у два радна дана реализовао 30 састанака који су унапред заказани на бази on line комуникације са клијентима. Излагање на сајму је и искоришћено за реализацију продајне мисије у Милану и Торину са италијанским конгресним и инсентив агенцијама.

2.1.4 EIVTM – Барселона, 01. – 03.12.2009. године

Сајам конгресног бизниса EIVTM у Барселони спада у ред најзначајних пословних сајмова. Конгресни биро је био носилац наступа конгресне понуде где је на штанду од 40 квадрата наступило 12 суизлагача (конгресни бирои Србије и Београда, Сава центар, Мастер центар, 7 конгресних и инсентив агенција и маркетинг агенција The Best Solutions). Током сајма је обављено преко 150 састанака који су унапред заказани на бази on line комуникације са клијентима. Посматрано у односу на претходни наступ на овом сајму, број унапред заказаних састанака је дуплиран. Пре наступа је одржан низ састанака и едукативних радионица за представнике домаће индустрије који су били суизлагачи на сајму. .

Сајам	Место	Датум	Буџет (укупно уtroшено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
Conventa	Љубљана, Словенија	21 – 23. јануар	30.000	1	5
IMEX	Франкфурт, Немачка	25. – 27. мај	6.047.078	3	62
ВТС	Рим, Италија	05.-07. новембар	673.000	2	35
EIVTM	Барселона, Шпанија	01.-03. децембар	5.075.812	2	62

2.2 Посебне презентације, конференције и радионице у иностранству:

2.2.1. МРI – Торино, 28. 02. – 03.03. 2009. године

Конгресни биро је присуствовао Европској годишњој скупштини Међународне асоцијације митинг планера, током које су одржане бројне едукације и састанци упознавања са представницима понуде и тражње у конгресној индустрији.

2.2.2. НАРСО – Солун, 05. – 09.03. 2009. године

Грчка асоцијација професионалних конгресних организатора је позвала представника Конгресног бироа Србије да учествује на годишњој скупштини ове асоцијације као панелиста на дискусији о регионалној сарадњи у области конгресне индустрије. То је био први сусрет и упознавање са представницима грчке индустрије који су показали интерес за Србију и као конгресну и као инвестициону дестинацију. Значајнији наступ на овом тржишту се планира за идућу годину.

2.2.3. МIСЕ forum – Москва, 18. – 22. 03. 2009. године

Конгресни биро Србије је учествовао на Форуму конгресне индустрије у Москви, током којег је обавио појединачне састанке са 12 значајних конгресних и инсентив оператера из Русије, којима је презентовао Србију као нову дестинацију за њихове клијенте. Састанци су организовани уз помоћ ПР агенције која заступа ТОС у Русији и која је обавила истраживање руског тржишта у циљу квалитетније припреме за презентацију дестинације. Након посете Москви, у наредних 3 месеца, Конгресни биро Србије је добио седам упита за понуду за групе од 30 до 250 људи, које је проследио у виду расписа домаћим агенцијама. Непосредно по повратку из Москве, представницима домаћих агенција је одржана презентација потенцијала на руском тржишту, где су им представљени обим, структура и захтеви руског тржишта, како би квалитетније припремали понуде и одговарали на будуће упите и како би самостално могли да успоставе односе са партнерима из Русије.

2.2.4. Full Contact – Тревизо, 09. - 11.07. 2009. године

Током наступа у Тревизу, Конгресни биро је обавио састанке са 15 конгресних и инсентив оператера из Италије и одржао презентацију Србије као дестинације за пословне туристе. Ово је био први наступ на италијанском тржишту, на које ће посебна пажња бити усмерена у другој половини године.

2.2.5. Учесће на Форуму Светске асоцијације са маркетинг дестинација (DMAI) – Глазгов, 13.-16.октобра

2.2.6. Учесће на Конгресу Међународне асоцијације конгресне индустрије (ICCA) – Фиренца, 7-11. новембра

2.2.7. Презентација дестинације на италијанском тржишту у Торину и Милану, 12-13 новембра (у сарадњи са ПР агенцијом у Италији)

2.2.8 Наградно учешће на Форуму Младих Професионалаца (Forum for Young Professionals) од стране Међународне асоцијације конгресне индустрије (ICCA), 28. новембар – 1. децембар

Сврха	Назив	Место	Датум	Буџет (укупно утрошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
Конгрес	MPI EMEC	Торино, Италија	28.феб – 02 март	148.372	2	5
Конференција	НАРСО	Солун, Грчка	05 – 08. март	25.000	1	5
Радионица, продајна мисија	MICE forum	Москва, Русија	18. – 22. март	55.000	1	15
Презентација, B2B радионица	Full Contact	Тревизо, Италија	09.- 11. јул	504.000	2	15
Конференција	DMAI	Глазгов, Шкотска	13.- 16.октобра	150.000	1	5
Конгрес	ICCA	Фиренца, Италија	7-11. новембра	242.500	2	15
Продајна мисија	/	Торино, Милано, Италија	12. -13. новембар	45.000	1	10
Конференција/ радионица	ICCA FYP	Барселона, Шпанија	28.новембар –1децембар	/	1	5

2.3 Организовање студијских путовања за стране новинаре и организаторе путовања и представнике различитих асоцијација

2.3.1. Студијско путовање и тура упознавања – Руске агенције за пословна путовања, Београд - Нови Сад, 18.06. - 21.06.

У сарадњи са ПР агенцијом из Русије је организована тура упознавања са дестинацијом за представнике 9 изабраних руских агенција за пословна путовања. Током 3 дана су им представљени хотелски, конгресни капацитети и локалне атракције Београда и Новог Сада. Организовано је и вече упознавања са представницима домаће конгресне понуде,

а затим и радионица током које с домаће агенција по систему кратких појединачних састанака представиле своју понуду руским клијентима. Непосредно пред одржавање туре упознавања са дестинацијом за руске клијенте, са домаћим агенцијама је организована едукација и радионица посвећена изради програма специјално намењених овом тржишту.

2.3.2 Посета шведског новинара Јована Радомира (шведска телевизија)

2.3.3 Посета председника Светске коморе младих (Junior Chamber of Commerce - JCI)

2.3.4 Посета председника Светске асоцијације хотела и ресотратора (IHRA)

Сврха	Клијент	Место	Датум	Буџет (укупно утошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
Студијско путовање	Руске агенције	Београд и Нови Сад	18. – 21. јун	1.049.000	3	15
Студијско путовање	шведска телевизија	Србија	24. авг – 04. септембар	55.000	1	8
Студијска посета/ вечера	JCI	Београд	Средина јула	7.000	1	2
Инспекција дестинације	IHRA	Београд	Април – окотбар	/	1	9

2.4 Оглашавање и промоција у иностраним часописима и медијима

Услед недостатка средстава, активност међународног оглашавања је готово потпуно обустављена и појављивање је сведено на чланке који су обезбеђени или бесплатно или у сарадњи са USAID, који је учествовао у трошковима објављивања

- **Bedouk WMPG, фебруар** – бесплатно појављивање у годишњем директоријуму на две стране
- **ICCA директоријум, фебруар** – бесплатно објављивање профила дестинације
- **Czech Airlines, март месец** – едиторијал на 4 стране и насловна страница (у сарадњи са УСАИД и ТОБ)
- **IMEX daily, мај месец** – бесплатан чланак у дневном издању током сајма у Франкфурту
- **Конгрес магазин** – бесплатан интервју на две стране и колумна у сваком броју, под називом „Писмо из Београда“
- **Конгрес магазин Јул 2009. године** – бесплатно објављивање вести које је слао Конгресни биро Србије
- **Incentivare, Септембар 2009. године** – бесплатно објављивање вести које је слао Конгресни биро Србије
- **SIM, Септембар 2009. године** – партнер вечери за време конгресног сајма IMEX које обухвата појављивање у свим издањима, веб пормоција, промоција током трајања сајма, промоција током трајања вечери, ВИП карте за главне клијенте, бесплатно објављивање вести које је слао Конгресни биро Србије

Сврха	Клијент	Датум	Буџет (укупно утошено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
-------	---------	-------	------------------------------	--------------------------------	------------------------

оглашавање	Bedouk WMPG	Цела година	/	1	3
оглашавање	ICCA Dir.	Цела година	/	1	3
оглашавање	Czech Airlines	март	85.411	1	5
оглашавање	IMEX daily	25. – 28. мај	/	1	5
оглашавање	Конгрес магазин	јул	/	1	5
оглашавање	Incentivare	септембар	/	1	4
оглашавање	CIM	Цела година	468.039	1	8

2.5 Координација активности локалних туристичких организација и подршка програмима локалних туристичких организација и представницима МІСЕ понуде у организовању конгреса и догађаја.

Конгресни биро Србије је пружио подршку у организацији низа догађаја, конференција и конгреса, пре свега обезбеђивањем промотивног материјала, а значајним догађајима и у процесу припреме и реализације конференције

- Међународно саветовање индустрије меса на Тари, јануар – промотивни материјали
- Конференција асоцијације експерата у енергетском сектору на Златибору, јануар – промотивни материјали
- Конгрес студената електротехнике Европе EESTEC у Београду, март – промотивни материјали
- Конференција Међународног привредног права и арбитраже у Београду, март – промотивни материјали
- Годишња скупштина Европске федерације кампинг асоцијација и паркова за одмор у Београду, март – вечера за делегате
- Одбор директора и Генерална Скупштине Европске туристичке комисије у Београду, април – асистенција у реализацији конференције
- Радионица Европске асоцијације студената индустријског инжињерства у Београду, април – промотивни материјали
- Међународни семинар о патологији простате у Београду, април – промотивни материјали
- Конференција о приступачном туризму у Новом Саду, април - промотивни материјали
- Конгрес Европске асоцијације студената географије на Гочу, април – промотивни материјали
- Корпоративни скуп ERSTE bank у Београду, април – промотивни материјали
- Регионални састанак Европског форума институција за електорнско означавање у телекомуникационим технологијама у Београду, април – промотивни материјали
- Радионица Међународне асоцијација за размену студената – AEGEE у Београду, април / мај – промотивни материјали
- Европска конференција о омладинској мобилности у Београду, мај – промотивни материјали

- Балкански конгрес геофизичара у Београду и на Међавнику, мај – асистенција у припреми конференције и промотивни материјали
- Светски куп куvara и Балканска конференција асоцијације куvara и шефова кухиња – асистенција у припреми конференције и промотивни материјали
- Београдска недеља дизајна у Београду, мај – коктел и међународна промоција
- EESTEC, Стручни семинар Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду
- Министарство омладине и спорта, међународна конференција под покровитељством Савета Европа
- Студентска унија Шумарског факултета, међународни семинар студената са студија за прераду дрвета – Интерфоб
- Институт за ботанику Билошког факултета, Пети балкански конгрес ботаничара
- AEGEE – Balkan row energy – Европски студентски форум о заштити животне средине
- Филозофски факултет, Конференција међународног друштва за историјске уџбенике и систематско истраживање
- UNDP i USAID, Investment in bioenergy in Serbia, форум о инвестирању у бионергетска истраживања
- EAMDA – Удружење дистрофичара Србије, 39. међународни конгрес европског удружења дистрофичара
- APTEA – Аустралијски програм за помоћ, међународна конференција менаџера аустралијског програма за помоћ
- ZEVA – Међународни скуп представника лекарских комора Централне и Источне Европе
- EIAT - Међународна конференција о повезивању академског сектора и привреде у развоју туризма и конгресне индустрије
- WCC – Светска конференција о каналским водним токовима
- ESGO – Међународни конгрес европског друштва гинеколога онколога
- ESA – Међународни конгрес европског друштва страбизмолога
- IH&RA – Годишњи конгрес Међународне асоцијације хотелијера и рестауратера

3. Информисање и односи с јавношћу

У првој половини године Конгресни биро Србије је припремио сопствену интернет презентацију, на web адреси www.scb.travel. Интернет сајт Конгресног бироа свеобухватно представља Србију као дестинацију за пословне туристе и организаторе пословних путовања, издваја најзначајније дестинације, капацитете и програме. Сајт је интерактиван и даје могућност комуникације са партнерима из домаће конгресне индустрије који имају могућност да самостално уређују своје странице, да учествују у форуму, да тренутно комуницирају са представницима бироа преко отворене skype i chat линије. Тренутно се сајт пуни општим подацима, након чега се прелази на појединачне странице партнера из индустрије.

Конгресни биро Србије је почетком трећег квартала поставио своју интернет презентацију, на web адреси www.scb.travel. У том периоду је обављен процес попуњавања сајта општим подацима о Србији и атракцијама које је позиционирају као дестинацију за пословне туристе. Пошто сајт даје могућност да партнери Конгресног бироа самостално уређују своје профиле, до сада је њих 20 овај посао обавило, а у

процесу је даље попуњавање страница и анимирање партнера да учествују у креирању интернт презентације.

4. Сарадња са органима и организацијама на домаћем и међународном тржишту

Конгресни биро Србије сарађује са асоцијацијама у циљу подношења кандидатура за организацију међународних скупова у Србији. У вези са тим, започета је сарадња са следећим асоцијацијама:

- Светска конфедерација за едукацију и путовање младих и студената (The World Youth Student Education Travel Confederation - WYSECT), у процесу кандидовања за Светску конференцију WYSECT за 2011. годину – 800 делегата
- Међународна федерација пчеларских асоцијација (International Federation of Beekeepers Associations – IFBA/Arimondia) у процесу кандидовања за Европску конференцију IFBA за 2012. – 2.000 делегата
- Светска асоцијација куварских друштава (World Association of Cooks Societies - WACS) у процесу кандидовања за Европски конгрес WACS за 2011. годину – 800 делегата
- Европско друштво за патологију (European Society of Patology – ESP) у процесу кандидовања за Европски конгрес ESP за 2012. годину – 1.700 делегата
- Светска федерација асоцијација туристичких водича (The World Federation of Tourist Guide Associations - WFTGA) у процесу кандидовања за Међународну конференцију WFTGA за 2013. годину – 300 делегата
- Међународна комора младих (Junior Chamber International - JCI) у процесу кандидовања за Европску конференцију JCI за 2013. годину – 2.500 делегата
- Европска научна фондација (European Science Foundation – ESF) – преузета спецификација за кандидатуру за већи број догађаја – по 200 делегата
- Међународна федерација пејзажних архитеката (International Federation of Landscape Architects – IFLA) - преузета спецификација за кандидатуру – 500 делегата
- Европка асоцијација за међународно образовање (European Association of International Education – EAIE) - преузета спецификација за кандидатуру – 800 делегата
- Европска школа хематологије (European School of Hematology – ESH) - преузета спецификација зта кандидатуру – 1.000 делегата

Како би утврдио потенцијалне скупове за које Србија треба да се кандидује у наредном периоду, Конгресни биро Србије је обавио истраживање од 700 међународних асоцијација, које имају локалну асоцијацију чланицу и/или појединачног члана из Србије. На основу параметара (број делегата, сезоналност, струка, ротација ...) утврђена је листа од 50 приоритетних и још 100 скупова високог приоритета. На основу ових података ће у наредном периоду бити урађен Програм асоцијација и амбасадора, који ће директно заступати Србију као дестинацију за одржавање међународних скупова.

Своје основне функције конгресни биро остварује кроз чланства у међународним организацијама International Congress and Conference Association ICCA, Meeting Professionals International MPI, Destination Marketing Association International DMAI. Кроз наведена чланства омогућен је приступ базама података, едукацијама са међународно признатим сертификатима и контактима колега и потенцијалних клијената из читавог света.

Сврха	Асоцијација	Буџет (укупно)	Број ангажованих	Број радних
-------	-------------	-------------------	---------------------	----------------

		утрошено)	радника	дана
Чланство	ИССА	249.952	3	2
Чланство	МРІ	6.643	3	2
Чланство	DMAI	29.675	3	2

5. Организовање и подршка међународним скуповима у 2009. години и скуповима који се почетком 2010. године одржавају у нашој земљи

5.1. Семинар Међународне асоцијације за маркетинг дестинација – DMAI;

Конгресни биро Србије је организовао конкурс за место одржавања семинара и координира промоцију семинара, по основу чега се добија бесплатна промоција дестинације и позиционирање у односу на остале конгресне бирое у региону.

Конгресни биро Србије је 21.-25. септембар 2009. године организовао DMAI Destination Sales Training, на којем је присуствовало 12 представника конгресних бироа из Европе и региона. Представници конгресног бироа су такође учествовали активно на овом курсу.

5.2. Конгрес Међународне асоцијације хотела и рестоаратера - IH&RA

Конгресни биро Србије има представника у Организационом одбору конгреса, организовао је две посете председника IH&RA Хасана Аидија, када је обавио инспекцију дестинације. Током његовог боравка су као могућа места одржавања конгреса одређени хотели Hyatt и Continental, а уприличена је и посета Краљевском дворском комплексу, где ће током одржавања конгреса, бити одржана гала вечера. У току је припрема конференције у којој Конгресни биро активно учествује и у програмском и у организационом делу.

5.3. Светска конференција о каналима – WCC

У процесу припреме Светске конференције о каналским водним токовима WCC, Конгресни биро Србије је учествовао у организовању инспекције дестинације од стране представника Међународне асоцијације каналских водних токова – In land Waterway Association IWI, има представника у Организационом одбору конференције и асистирао је у процесу припреме и промоције конференције

У процесу реализације Светске конференције о каналским водним токовима WCC, Конгресни биро Србије је организовао посету четири новинара из међународних магазина који се стручно баве водним токовима и наутичким туризмом: Waterways World, Fluvial, Navigation, Ports et Industries, European Waterways

5.4. Генерална скупштина Европске федерације кампинг организација и паркова за одмор – EFCO & НРА

У процесу припреме Генералне скупштине EFCO & НРА, Конгресни биро је активно подржавао презентацију дестинације конгреса у Србији и активно учествовао у реализацији инспекције дестинације. Асистирао је и у је у процесу припреме и промоције конференције као и приликом организације свечане вечере на рекама Београда.

5.5 Европски конгрес Међународне коморе младих - European Conference of Junior Chamber International -JCI-

У процесу кандидовања Београда за организацију овог значајног скупа који на једном месту окупља 2.000 младих професионалаца и успешних људи, Конгресни биро је пружио подршку у реализацији презентације Србије као кандидата за организацију догађаја у 2011 што је био један од финалних корака у подношењу кандидатуре.

Сврха	Клијент	Датум	Буџет (укупно уtroшено)	Број ангажованих радника	Број радних дана
Реализација	DMAI DST	21. - 25. септембар	304.000	3	15
Подршка реализацији	ИН&РА	Април – децембар	323.654	2	10
Подршка реализацији	WCC	20. – 26. Септембар	71.163	2	10
Подршка реализацији	EFCO & НРА	19. – 21. Март	73.788	2	10
Подршка кандидатури	JCI	10. – 13. Јун	194.916	2	10

11. Програми едукације

У сарадњи са Пројектом за развој конкурентности USAID, Конгресни биро Србије је током маја и јуна месеца организовао програме едукације за представнике конгресне и инсентив индустрије. Тренинг семинаре је држао међународни консултант Gary Grimmer, а теме су биле:

- 20. – 21. маја - Развој и продаја инсентив туристичког производа на међународном корпоративном тржишту – Incentive product building workshop and sales on international corporate market

На семинару је учествовало 15 представника из девет агенција које се баве организацијом инсентив путовања.

- 04. – 05. јуна – Подношење кандидатура за организовање скупова међународних асоцијација (напредни курс) – Bidding process for international association market

На семинару је учествовало 22 представника из 15 хотела и агенција које се баве организацијом конференција и конгреса у Србији.

Организовање програма едукације у циљу припреме за наступ домаће индустрије на сајму конгресног бизниса EIBTM у Барселони.

Едукација је организована у периоду од 16. до 27. новембра, у сарадњи са УСАИД програмом за развој конкурентности, уз ангажовање међународних консултаната (Gary Grimmer и Mike Williams). На програмима едукације је присуствовало 12 представника индустрије, међу којима су хотели, конгресни простори и агенције, а обављени су и појединачни састанци консултације са најзначајнијим представницима конгресне и хотелске индустрије.

Х Нормативна активност

Поступајући по препорукама Владе из закључка 05 број: 121-1198/2009 од 26. фебруара 2009. године, донет је Правилник о намени, условима и начину коришћења средства репрезентације и бизнис платних картица у Туристичкој организацији Србије, као и Правилник о коришћењу службених возила Туристичке организације Србије.

Такође, измењен је и допуњен статут Туристичке организације Србије.

Разлози за измену и допуну статута садржани су у чињеници да је постојеће одредбе статута требало ускладити са новим Законом о туризму, изменити пословно седиште због пресељења ТОС у нови простор у улици Чика Љубину, као и допунити делатности ради уписа у судски регистар.

XI Адаптација пословног простора

ТОС је у 2009. години спроводио активности на припреми и извођењу радова на адаптацији пословног простора у Чика Љубиној улици број 8.

Радови су завршени и ТОС се 5. септембра 2009. године иселио из зграде СИБ 3, преселио у нови простор.

После пресељења, опремљен је и простор Информативног центра, тако да је 15. септембра, пресељен и информативни центар из Дечанске улице, у улици Чика Љубину број 8.

XII Радна снага и зараде

У ТОС има укупно 33 стално запослена радника.

ТОС за обрачун плата примењује основицу која је утврђена за државне службенике и намештенике и износи 16.049 динара. У складу са Законом о буџету за 2009. годину, плате нису повећаване у односу на октобр 2008. године.

Просечна нето плата запослених у ТОС у 2009. години, износила је 56.037,11 динара, а просечна бруто плата запослених у истом периоду, износила је 78.995,38 динара.

Нето плата директора из децембра 2009. године, износи 144.441 динар, а бруто плата директора, за исти месец, износи 233.073 динара.

Такође ТОС је примењивао и Закон о привременом смањењу нето плата запослених у јавном сектору. По том основу је обустављено од нето плата и уплаћено на посебан рачун јавних прихода за ове намене износ од 488 хиљада динара.

У 2009. години висина накнада за рад чланова Управног одбора и Надзорног одбора (Надзорни одбор је формиран у новембру 2009. године) исплаћивана је у складу са законом.

ТОС је у 2009. години закључивао ауторске уговоре са правним и физичким лицима за откуп фотографија, израду текстова, идејних и графичких решења за публикације и брошуре, дизајн штандова за сајмове, преводе текстова и др.

Такође по потреби ангажована су лица за пружање специјализованих услуга, стручну и техничку помоћ у време одржавања сајмова, конференција за штампу и др.

ИЗВРШЕЊЕ
ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2009 ГОДИНУ
(01.01.-31.12.2009.)

I	ПРИХОДИ	Планирано	Извршено	индекс
1	2	3	4	4/3
1.	Приходи из буџета-субвенције 451	205.000.000	205.000.000	100.00
2.	Приходи од заједничког наступа на сајмовима у иностранству	21.966.181	22.491.933	102.39
3.	Пренети приходи из 2008. године	15.416.660	15.416.660	100.00
4.	Приходи од рефундације за адаптацију пословног простора	12.504.017	13.156.449	105.22
5.	Приходи од GTZ за основна средства	4.465.000	4.493.368	100.63
6.	Наменски приходи везано за наменске расходе за пројекат Краљевски двор	40.000.000	40.000.000	100.00
Укупни приходи		299.351.858	300.558.410	100.40

II	РАСХОДИ	Планирано	Извршено	индекс
1	2	3	4	4/3
1.	РАСХОДИ ЗА ПРОМОЦИЈУ ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ СРБИЈЕ НА ИНОСТРАНОМ И ДОМАЋЕМ ТРЖИШТУ	144.316.510	142.689.928	98.87
	(1.1) Ангажовање ПР агенција за промоцију на ино-тржишту	18.300.000	18.285.327	99.92
	(1.2) Сајмови у иностранству (средства из буџета 2009)	37.078.407	37.425.676	100.94
	(пренета средства из буџета за 2008. годину)	4.769.754	4.781.576	
	(средства из сопствених прихода)	15.416.660	15.416.660	
		16.891.993	17.227.440	
	(1.2) Сајмови у иностранству КОНГРЕСНИ БИРО 3 САЈМА (средства из буџета 2009)	11.171.593	10.747.921	96.21
	(средства из сопствених прихода)	5.571.593	5.483.428	
		5.600.000	5.264.493	
	(1.3) Сајмови и туристичке манифестације у земљи	5.123.296	4.986.278	97.32
	(1.4) Организовање студијских путовања новинара и	6.921.162	6.656.906	96.18

	туроператора			
	(1.5) Покровитељства и подршка локалним ТО	1.609.308	1.609.308	100.00
	(1.6) Ogлашавање у иностраним медијима	2.041.357	2.041.357	100.00
	(1.7) Ogлашавање у домаћим медијима	1.878.686	1.777.905	94.63
	(1.8) Остале активности	9.081.233	8.485.901	93.44
	1.8.1 конференције, радионице, интернет презентације	4.641.668	4.598.048	99.06
	1.8.2 чланарине у међународним асоцијацијама	2.939.565	2.439.565	82.99
	1.8.3 промотивни материјал везан за ове активности	1.500.000	1.448.288	96.55
	(1.9) Издавачка делатност	11.111.468	10.673.349	96.06
	(1.10) Наменски расход везано за наменскеи приход за пројекат Краљевски двор	40.000.000	40.000.000	100.00
2.	РАСХОДИ ВЕЗАНИ ЗА РАД ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ	62.896.425	59.278.064	94.25
	(2.1) Трошкови осталог материјала (режијског)	860.000	835.915	97.20
	(2.2) Трошкови горива	720.000	696.964	96.80
	(2.3) Трошкови накнада по уговорима о делу	3.300.000	3.253.516	98.56
	(2.4) Трошкови накнада по ауторским уговорима	3.700.000	3.465.299	93.66
	(2.5) Трошкови накнада за омладинске задруге	134.992	134.991	100.00
	(2.6) Трошкови накнада за чланове Управног и Надзорног одбора	6.746.536	6.640.194	98.42
	(2.7) Остали лични расходи и накнаде-службена путовања	15.500.000	14.419.462	93.03
	(2.8) Трошкови транспортних услуга и телекомуникација	4.700.000	4.083.861	86.84
	(2.9) Трошкови услуга одржавања	651.992	651.813	99.97
	(2.10) Трошкови закупнина	15.870.000	15.254.666	96.12
	(2.11) Трошкови непроизводних услуга	1.452.720	1.244.560	85.67
	(2.12) Трошкови репрезентације	4.450.000	4.115.079	92.47
	(2.13) Трошкови осигурања	470.000	314.768	66.97
	(2.14) Трошкови платног промета	610.000	571.867	93.75
	(2.15) Трошкови пореза – комунални порези	145.354	109.364	75.24
	(2.16) Остали нематеријални трошкови	2.106.890	2.105.505	99.93

	(2.17) Финансијски трошкови	1.477.941	1.380.240	93.39
3.	Зараде запослених	35.279.804	34.591.636	98.05
4.	Основна средства –наменска набавка + амортизација	11.145.080	11.009.251	98.78
5.	Адаптација пословног простора	44.607.199	40.215.232	90.15
6.	Стручни надзор за адаптацију пословног простора	1.106.840	830.130	75.00
	Укупно од 1-6	299.351.858	288.614.241	96.41

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Зечевић Бојан